

SPIDSER OG KNIVE

AF SKIFER

AF

K. RYGH

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKABS SKRIFTER. 1902. NO. 3

AKTIETRYKKERIE I TRONDHJEM

1903

SPIDSER OG KNIVE

AF SKIFER

K. RYGH

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SÆLSKABS SKRIFTER. 1902. NO. 2

ARTIFERYRKBRIET I TRONDHJEM

1902

Hensigten med dette arbejde er ikke at optage de spørgsmaal, som arkæologisk og ethnografisk knytter sig til oldsagerne af den saakaldte arktiske gruppe, til nogen ny, indgaaende behandling. Øiemedet er først og fremst at give en saavidt muligt fuldstændig og nøiagtig oversigt over de hid hørende fund, som hidtil er gjorte i Norge. Jeg tror, at det er af megen betydning og til adskillig lettelse for dem, som beskjeftiger sig med arkæologiske studier at have ved haanden oversigtlige fortegnelser i systematisk ordning over større eller mindre grupper eller arter af oldsagfund, om det end maatte ansees for uopnaaeligt at faa det hele materiale udgivet paa samme maade*). Jeg antager derfor, at det kan være til nytte, naar jeg her til en begyndelse udgiver de samlinger, jeg har, af oplysninger om fund af spidser og knive af skifer. Den vil siden med lethed kunne holdes à jour af dem, som har brug derfor eller interesse deraf. Jeg har dog benyttet anledningen til ogsaa til slutning at give en oversigt over de meninger, som har været fremsatte om denne gruppe af vore oldsagfund, og den udvikling, som anskuelserne i tidens løb har undergaaet, og dertil at knytte nogle bemærkninger om spørgsmaalets stilling for tiden.

Med hensyn til anordningen af fortegnelsen skal jeg bemærke, at jeg har foretrukket at skille spidser og knive ud i særskilte for-

*) I denne forbindelse vil jeg ikke undlade at gjøre den bemærkning, at jeg tror, at det vilde have stor betydning, om den af professor O. Rygh førte geografiske katalog over alle norske oldsagfund, som var ført ned til 1898, og som efter hans død blev overdraget til universitetets oldsagsamling, kunde blive udgivet. Jeg antager, at dette verk vilde være til større nytte end den paatænkte registrering af alle faste fornlevninger, især fordi denne med de arbeidskræfter, som staaer til raadighed, ikke har udsigt til at blive tilendebragt i en overskuelig fremtid, hvis den ikke skal indskrænke sig til at blive en codificering af de i litteraturen allerede foreliggende oplysninger.

tegnelser, fordi dette giver en lettere oversigt over deres forskellige udbredelse. De forholdsvis faa stykker, som er arbejdede af sandsten, er tagne med i fortegnelsen med bemærkning om det materiale, hvoraf de er dannede; derimod ikke pilespidserne af kvarts, fordi det ikke synes mig sikkert, at de hører til den samme oldsaggruppe som skiferspidserne. Af saadanne kjender jeg ellers kun 4: fra Nes i Grong, som nu er tabt og kun kjendt af beskrivelse, — fra Hemnes i Helgeland, T. 763, — fra Lundenes i Trondenes, Trs. 388, afb. Ab. 1879 fig. 58, — og fra Nesseby, C. 8065, afb. Ab. 1876 fig. 8; stykket fra Hemnes ligner dette fuldstændigt. Heller ikke er meiser og økser her medtagne, fordi jeg, hvor de er fundne uden forbindelse med andre oldsager, ikke anser det for muligt, ialfald ikke uden undersøgelse af de enkelte stykker at udskille dem, som hører hid.

Beskrivelserne af stykkerne er i den foreliggende literatur ofte meget ufuldstændig; jeg har imidlertid maattet indskrænke mig til at gjengive, hvad der forelaa, naar jeg ikke ad anden vei besad nærmere oplysninger.

Da den række af typer af disse arter af oldsager, som foreligger i „Norske Oldsager“, er noget vel knap til, at man altid kan anskueliggjøre et stykkes form ved henvisning til dette verk, kunde jeg have ønsket ved denne leilighed at fremstille en fyldigere række. Dette har ikke ladet sig gjøre; men jeg har dog benyttet anledningen til at ledsage fortegnelsen med endel afbildninger.

Fortegnelsen er for den trondhjemske samlings vedkommende ført ned til udgangen af 1902, for Bergens, Stavangers og Tromsø museers samlinger til udgangen af 1901 og for universitetets til udgangen af 1900.

Brugte forkortelser: Ab. = Aarsberetning fra Foreningen til fortidsmindesmerkers bevaring, citeret efter aargang og side. Thj. VSS. = Thj. Videnskabs-selskabs Skrifter, ligesaa. B. Aarb. = Bergens Museums aarbog, ligesaa. St. A. = Stavanger Museums aarshefter, ligesaa. N. Fornl. = Nicolaysen, Norske Fornlevninger. C. = Universitetets oldsagsamling. B. = Bergens Museums do. St. = Stavanger Museums do. T. = det trondhjemske Videnskabs-selskabs do. Trs. = Tromsø Museums do. De tilføiede tal betegner stykkernes katalognumere. Lor. = A. Loranges Katalog over Bergens Samling 1876. R. = Norske Oldsager af O. Rygh.

Spidser af Skifer.

(Spydspidser eller Pilespidser).

Smaalenenes Amt.

1. **Skjeberg**, Syverstad. Brudstk. nærmest odden. C. Åb. 1868, 59.

Akershus Amt.

2. **Nittedalen**, Østby. Lysgraa sk., med agnorer. C. 5492. Ab. 1871, 80.
3. **Ullensaker**, Hanestad. Brudstk. af sk., mulig af en større spydspids. C. 14488. Ab. 1888, 160.

Hedemarkens Amt.

4. **Ringsaker**, Onsum (Ringsakers Skovbygd). Lysgraa sk. med grønligt skjær, med agnorer, = R. 88. C. 10580. Ab. 1881, 139.
5. **Aasnes**, Opsal. Liden pilespids med agnorer. C. 4837. Ab. 1869, 73.
6. **Grue**, Finskogen, ved søen Røgden. Sandsten. Brudstk. C. 6511. Ab. 1873, 72.
7. " " , i samme egn. Odstykke. I bruddet sees spor af et gjennemboret rundt hul. C. 18476. Ab. 1896, 77.
8. **Vaaler**, Østre Stræte. Som R. 88, 13 cm. lang, 2 cm. bred. C. 4003. Ab. 1867, 37, afb. smst. fig. 2.
9. **Trysil**, Sætre. 3, alle ufuldstændige, en = R. 86, en anden = R. 88, af den tredje kun odstykket. F. nær sammen. C. 9325 ff. Ab. 1879, 182.
10. **Kvikne**, Brevatsli. Svær spydspids med agnorer, jfr. R. 88. Graa sk. T. 1813. Ab. 1877, 33.
11. " , Kasttjernet. Odstykke af en fin, smal pilespids. Hvidgraa sk. T. 1858. Ab. 1877, 36.

Kristians Amt.

12. **Jotunfjeldene**. Pilespids med agnorer som R. 88, hak i egne nedentil. Graa sk. C. 10491. Ab. 1881, 133.

13. **Jotunfjeldene.** Pilespids, jfr. R. 86, 88, men med næsten tvert indskaarne agnorer. Sort sk. C. 16263. Ab. 1891, 94.
14. „ Pilespids af lign. form, smal; ganske smaa agnorer. Graa sk. C. 16264. Ab. 1891, 94.
15. **Vang,** Olasæteren (paa høifjeldet). Lig R. 88, nærmest pilespids. Sortgraa sk. C. 17872. Ab. 1894, 134.

Buskeruds Amt.

16. **Hol,** Raksteindalen sæter. Ufuldst., jfr. R. 88. C. 3552. N. Fornl. 763.
17. **Aal,** Nystøl sæter paa Hemsedalsfjeldet. Stkr. af en stor spydspids med midtfure efter tangen, jfr. Stockholmsberetn. 1874 s. 200 fig. 9. Rødbrun sk. C. 8616. Ab. 1878, 243.

Jarlsberg og Larviks Amt.

18. **Tjølling,** Vikerøen. Tversnit som en skjev firkant og usædvanlig tyk; tverre agnorer. Graa sk. C. 10490. Ab. 1881, 131.
19. **Brunlanes,** Omsland. Brudstk. Rødbrun sk. C. 3818. N. Fornl. 772.

Bratsberg Amt.

20. **Bamle?** Odstykke, jfr. R. 83, men meget tykt, tvert afskaaret nedentil. Mørkgraa sk. C. 16343. Ab. 1891, 100.
21. **Tinn,** oppe i fjeldet. Pilespids = R. 88. Hak i eggene nærmest agnorerne. Lys-violet sk. C. 11709. Ab. 1884, 47.
22. **Laardal,** Huvestad. Jfr. R. 88. C. 2016. N. Fornl. 775.
23. **Rauland,** Berge. Ufuldst. Tverre agnorer. C. 1180. N. Fornl. 232.
24. „ , ved Tokkeelven strax søndenfor Dalen. Skiens M.

Lister og Mandals Amt.

25. **Mandal,** Kanten. Jfr. R. 88. Lysgraa sk. C. 8893. Ab. 1878, 261.
26. „ , Ime. Spydspids, jfr. R. 86. Midtryg kun paa den ene side, jævnt afrundet paa den anden. Mørkgraa sk. F. en 100 skridt fra frg. C. 8896. Ab. 1878, 261.

27. **Vanse**, Skeime. Pilespids med agnorer, jfr. R. 88. St. 1639. Ab. 1887, 135.
28. „ , Østhassel. Spydspids med agnorer, jfr. R. 86, 88. F. i et firkantet hul i en myr, fyldt med fin sand. B. — B. Aarb. 1901, nr. 12 s. 4.

Stavanger Amt.

29. **Egersund**, Ogne. Liden spids som R. 84. B. 4355. Ab. 1885, 85.
30. **Haa**, Lode. Odstykke af en pilespids, f. paa en „flintmark“. Lysgraa sk. B. 3486. Ab. 1880, 246.
31. **Lye**, Steinsland. Brudstk. Graagrøn sk. F. i udmarken, som det synes, sammen med pilespidser og skrabere af flint. St. 1198. Ab. 1880, 279.
32. **Klep**, Orre, paa Orresanden, hvor der gjøres talrige fund af flintsager, formentlig et flintverksted. Pilespids med smaa agnorer. Graablaa sk. B. 3895. Ab. 1881, 100.
- „ , „ , samme sted. Pilespids med agnorer, kun 2,4 cm. lang. Den ene side flad, den anden facetteret. B. 3958. Ab. 1881, 103.
- „ , „ , samme sted. Et midtstykke. B. 3961. Ab. 1881, 103.
- „ , „ , samme sted. Pilespids med agnorer. B. 4008. Ab. 1882, 103.
33. „ , Skeie. Pilespids med agnorer, f. ved grøftegravning med en flintsag og 3 pilespidser af flint, dog ei at anse som samlet fund. B. — B. Aarb. 1901, nr. 12 s. 23.
34. ? „ , Braud. Et odstykke, „ubestemt eller mindre sikkert“. F. paa en „flintmark“. B. 3488. Ab. 1880, 247.
35. „ , Tu. Midtstykke af en pilespids med spidst ovalt tversnit. F. paa en mark, hvor der indsamles flinter. B. 3396. Ab. 1879, 227.
36. „ , Grude, ved Grudevandet, formentlig paa den samme flintverkstedplads, som andensteds kaldes Lendeholane (N. Fornl. 788). B. 3021. Ab. 1875, 46.
37. „ , Grude, paa Holeheien (forveksling med Holeheien i Bore sogn?). Pilespids med agnorer, fra en flintmark. B. 4538. Ab. 1888, 175.

38. **Klep**, Bore (i Boremarken). Pilespids med tverre agnorer. Mørk, graagrøn sk. St. 4. Ab. 1878, 291.
39. „ , Bore (som det synes ikke paa samme Sted). Pilespids af lignende form, brudstk. St. 5. Ab. 1878, 292.
40. „ , Bore (Boresanden). Brudstkr., et odstykke og et midtstykke af 2 smaa spidser, den ene med midtryg. I en flintmark. B. 3852. Ab. 1881, 95.
41. „ , Skaseim. Pilespids med smaa agnorer, med midtryg paa den ene side og jevnt afrundet paa den anden. — Midtstykke af en lignende spids. F. sammen paa en flintmark. B. 4089. Ab. 1882, 111.
42. „ , Sele, ved Tangerhaugen, hvor der optages en mængde flintsager: 4 pilespidser; om to siges, at de er uden agnorer, og det gjælder vel ogsaa de andre; den ene med næsten kvadratisk tværsnit; en af grøn, en af mørk graasort, en af brungraa og en af brun sk. B. 3891 ff. Ab. 1881, 100.
43. „ , Sele. Liden pilespids, jfr. R. 84. Det siges ikke, om den er f. paa samme plads som de frg. B. 3894. Ab. 1881, 100.
44. „ , Holeheien i Bore. Brudstk. af en liden pilespids, formentlig f. paa samme boplads som de flg. B. 4910. Ab. 1892, 125.
- „ , Holeheien. 3 smaa spidser, hvoraf de to med smaa agnorer, den 3die kun et odstykke, f. paa en boplads fra Sta. med en mængde flintsager m. m. B. — B. Aarb. 1899, 1 s. 17 ff., afb. s. 18 figg. 1—3.
45. „ , etsteds paa sydsiden af Figga elv. Brudstk. af en spids. St. 6. Ab. 1878, 292.
46. „ , ligesaa. Brudstk. af en liden spids. St. 7. Ab. 1878, 292.
47. „ , i prestegjeldet. Som R. 86, temmelig bred: B. 4741. Ab. 1891, 125.
48. „ , i prestegjeldet. Smaa agnorer, jfr. R. 88. Graa sk. C. 18780. Ab. 1897, 61.
49. **Haaland**, Sole, Solesanden. Stort flintverksted. 2 smaa pile-

spidser med agnorer, ca. 5 cm. lange, den ene = R. 84 (tilligemed 2 meisler af skifer). B. 2959. Ab. 1874, 85.

Haaland, Solesanden. Flintverksted. Odstykke af en spids af skifer. B. 3335. A. 1879, 223.

„ , Solesanden. Pilespids, jfr. R. 83, knap 5 cm. lang, med smaa agnorer. B. 3647. Ab. 1880, 268.

„ , Solesanden. Pilespids med tverre agnorer. B. 4249. Ab. 1884, 85.

„ , Solesanden. Brudstk. af pilespids. B. 4255. Ab. 1884, 86.

„ , Solesanden. Ufuldst. pilespids med firesidet tværsnit, nu 6 cm. lang. B. 4271. Ab. 1884, 91.

50. „ , Ølbør, Solestranden. Flintverksted. Pilespids med tverre agnorer, 4,3 cm. lang. B. 4248. Ab. 1884, 85.

„ , Ølbør, smst. Pilespids med agnorer og hul ovenfor tangen, kun 3 cm. lang. B. 3960. Ab. 1881, 103.

51. **Hetland**, Udlandhaug. Pilespids med agnorer. St. 2328. St. A. 1900, 95.

52. **Strand**, Tau. Spydspids, jfr. R. 87, 27 cm.(?) lang. B. 4524. Ab. 1887, 127.

Søndre Bergenhus Amt.

53. **Ullensvang**, Hovland. Spids med agnorer, omtr. 11 cm. lang, jfr. R. 83. C. 195. N. Fornl. 377.

54. **Eidfjord**, Finsberg, paa høifjeldet i Finsedalen. Midtstykket af en pilespids af sort sk., et emne til en lignende(?), en pilespids af gulhvid sk. med agnorer, kun 3,3 cm. lang, f. sammen med stykker af flint og kvarts i en gammel bodtomt. Paa samme sted, men som det synes i en anden tomt, er f. nogle stykker af jern. B. 4727. Ab. 1890, 129, jfr. Ab. 1891, 39 og 1892, 31.

55. **Finnaas**, Vespestad. Odstykke af en spids af grønlig sk., nu 7 cm. langt. F. paa en Stenaldersboplads. B. Aarb. 1901, nr. 5, s. 15. Afb. fig. 3.

Nordre Bergenhus Amt.

56. **Selje**, Kvaleim. Grøn sk., med agnorer, jfr. R. 86, flere tverhak over midtryggen, 10 cm. lang. B. 4323. Ab. 1885. 78.
57. **Indviken**, Hilde. Ufuldst., smal pilespids, grønlig sk. B. Aarb. 1901, nr. 12 s. 28.

Romsdals Amt.

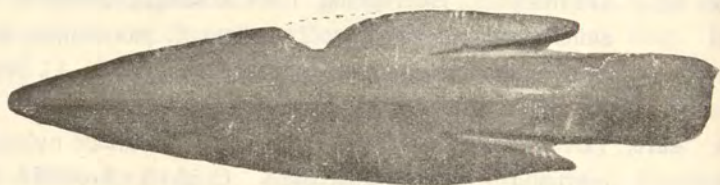
58. **Aalesund**, byens grund. Jfr. R. 88? Graagrøn sk., smaa agnorer, mangler odden, men dog nu 28 cm. lang. B. 4252. Ab. 1884, 85.
59. **Haram**, Synnes paa Vигра. Smaa agnorer, jfr. R. 86. Omtr. 21 cm. lang. C. 4514. Ab. 1868, 116 og fig. 8.
60. **Akerø**, Rakvaag. Ufuldst. pilespids, jfr. R. 88. Hazelius 33450.
61. ? „ „ Sundsbø. Graa sk. Tabt? Thj. VSS. 1890, 255.
62. ? **Frænen**, Feten. Spydspids, sandsynlig af sk. Tabt. Thj. VSS. 1890, 255.
63. „ „ Stavik. Bagstykket mangler; nu 13 cm. lang, næsten retlinjet indsmalning. Graa sk. T. 6869.
64. **Vestnes**, Frostad. 4 spidser af lys sk., deraf kun 1 omtr. fuldst., 9,2 cm. lang; denne og den ene af de ufuldst. har smaa agnorer, jfr. R. 88. F. i myrland i et gruslag under myrtørven. C. 10085 ff. 10194. Ab. 1880, 197. 206.
65. **Veø**, Ødegaard. Pilespids af graa sk., med sterke agnorer, ufuldst. F. sammen med en økse af lerskifer som R. 14. T. 4408. Ab. 1892, 98.
66. „ „ Steinsaa. Graa sk., med agnorer. C. 2163. N. Fornl. 544.
67. „ „ Ottestadviken. Tvilsom spids af sk., maaske et ufuldendt stykke. T. 6602.
68. **Eid og Vold**, Haukaberg. Pilespids af sk.? Tabt. Ab. 1877, 177.
69. **Øksendalen**, Flaa(?). 2 spidse af graa sk., den ene tvert afskaaren bagtil, den anden, som er usædvanlig bred, afrundet bagtil og der forsynet med et hul. F. sammen

- med et ovalt stykke af sk. med et hul ved hver ende.
T. 3903 ff. Ab. 1889, 83.
70. **Stangvik**, paa fjeldet ovenfor Stangviklien. Graa sk., jfr. R. 86. 14 cm. lang. T. 5765. Ab. 1899, 146.
71. **Tingvold**, ukj. sted. Sort sk. Har havt agnorer, som nu ligesaavel som odden er afbrækkede; nu 12 cm. lang. Har havt 2 hul ovenfor tangens rod. T. 6640.
72. **Kvernes**, Bremsnes. Uden agnorer, 11 cm. lang. C. 5143. Ab. 1870, 73.
73. ? , Steinsvik. Efterligning i en kridtagtig masse af en skiferspids med agnorer, 2 cm. lang, f. paa samme sted som en smalmeisel og et andet stykke af flint. C. 5411. Ab. 1871, 75. 1877, 175.
74. **Aure**, Tevik. Med agnorer, 9 cm. lang. F. under nylandsbrydning, mindst 2 alen dybt. C. 5510. Ab. 1871, 81.
75. " , Romundset. Blaagraa sk., som R. 88 med indhak over ryggen ovenfor tangen, 10 cm. lang, men ufuldst. ved odden. C. 11, 975. Ab. 1884, 64.
76. " , Aakvik. Graa sk., jfr. R. 88, men med tverre agnorer, 14,5 cm. lang. T. 3417. Ab. 1886, 116.
77. " , Engdal(?). Mørkgraas sk., jfr. R. 86. Nu 12 cm. lang, men ufuldst. i odden. T. 5103. Ab. 1897, 87.
78. 79. **Nordmøre fogderi**. 2 pilespidser, den ene af graa sk., staar mellem R. 86 og 80, 8 cm. lang, den anden af brunlig sk., som R. 88, 7 cm. lang. T. 5243 f. Ab. 1898, 111.

Søndre Trondhjems Amt.

80. **Høvne**, Helland (Kvernvikten). Ufuldst., nu 12,5 cm. lang, men maa have været meget lang og usædvanlig jevnbred. Graa sk., med smaa agnorer. T. 3001. Ab. 1883, 86.
81. " , Strand. Ufuldst., afbrækket ved begge ender, graa sk., smal. T. 1593. Ab. 1875, 64.
82. " , Hollen. Rødbrun sk., med agnorer, 11,5 cm. lang, usædvanlig bred, „f. med en Mængde andre Stenredskaber, som nu er tabte“. B. 2700. Lor. 28.

83. **Hevne**, Skorillen. Mørkgraa sk. Jfr. R. 88. Nu 15 cm. lang, men har været betydelig længere, 5 cm. bred over agnorerne. T. 6666.
84. „ , Hevnskjel. Ufuldst., rødbrun sk., jfr. R. 86. T. 3002. Ab. 1883, 86.
85. „ , Hevnskjel. 4 spidser, utvivlsomt af sk. Tabte. Sand-synlig, men ikke sikkert at betragte som samlet fund.
86. „ , Bjørkø. Lysgraa sk., afb. her som fig. 1 i $\frac{2}{3}$ maale-stok, 14,5 cm. lang, sterkt buede egge. T. 6667.

Fig. 1. $\frac{2}{3}$.

87. **Hiteren**, Svankil. Grønlig sk. Har været ualmindelig stor, nu c. 25 cm. lang, men afbrudt ved begge ender, nær 6 cm. bred paa midten. Har utvivlsamt ikke havt agnorer. B. 3043. Lor. 28. Ab. 1875, 47.
88. „ , Fjeldvær. Sort sk., jfr. R. 86. Nu 13 cm. lang, men noget ufuldst. T. 6527. Ab. 1901, 376.
89. **Frøien**, Dalø. Rødbrun sk. Med agnorer. Ufuldst., nu 6,5 cm. lang, temmelig smal. T. 2710. Ab. 1882, 122.
90. „ , Skjønhal. Gulgraa sk. Med agnorer, som nu ligesom tangen er afbrudte. Eggene retlinjet skraanende mod odden. Nu 8,5 cm. lang. Der har maaske været et hul gennem tangens rod.
91. **Ørlandet** (Agdenes), Baret. Ufuldst., af violetgraa sk., uden agnorer, jfr. R. 87. Nu c. 10 cm. lang. F. i en myr, i nærheden af, men ikke sammen med 3 skeformede skrabere og en flække af flint, og et snes skridt fra spidsen fandtes en økse af sk. som R. 14. T. 1390. Ab. 1874, 55.
92. „ (do.), Baret. Odstykke af en spids af rødbrun sk., snarest uden agnorer. F. udenfor indgangen til en fjeld-

- hule med spor af beboelse. T. 2661. Ab. 1881, 116.
Paa samme gaard er videre f. en økse som R. 12, og stkr. af slibestene.
93. **Ørlandet** (Agdenes), Sæternes. Brudstk. af midten af en smal spids. — Do. af do. af en bred spids. — Brudstk. nær odden af en temmelig stor spids, uden midtryg. — Spids med afbrudt od, med agnorer og bladformet tange, har knap været 8 cm. lang, men er 3 cm. over agnorerne, skarp indsmalning til odden. — Brudstk. af en slank spids, sandsynlig R. 88. — Spids, nærmest lig R. 86, men uden midtryg paa den ene side, 8,5 cm. lang. — Brudstk. af en tyk spids med afrundede bredsider, temmelig smal. — Hel spids, lig R. 86, men slankere, 12,5 cm. lang. Hertil kommer emner af arbejdsrester af sk. Videre er paa gaarden fundet 3 ufuldst. eneggede knive af sk. Stedet er vel at betragte som en boplads. Alle stkr. fra Sæternes er af graa, tildels lidt brunlig sk.
94. „ (do.), Terningen. Brunlig graa sk. Uden agnorer, skaftstykket dannet ved indsmalning, 12 cm. lang og 4,5 cm. bred, saaledes ualmindelig undersætsig. T. 1389. Ab. 1874, 55.
95. „ (do.), Selven. Brudstk. af en spids, som maa have været temmelig stor; odstykket og bagstykket mangler. Midtryg. Rødbrun sk. T. 5272. Ab. 1898, 112.
96. **Bjugn** (Skjørn), Frengen. Rødbrun sk. Smal med ganske smaa agnorer, skarp midtryg. Har været omtr. 11 cm. lang. T. 2541. Ab. 1881, 109.
97. „ , Ærvik (eller Bakken). 17 cm. langt brudstk. af en meget stor spids, indtil 5 cm. bredt; jevnt afrundede sider. Har ikke havt agnorer. Rødbrun sk. T. 4219. Ab. 1891, 114.
98. „ , Botngaarden. Med agnorer, jfr. R. 86, c. 12 cm. lang. Graa sk. T. 1288. Ab. 1874, 47.
99. „ , Botngaarden. C. 12 cm. lang, indtil 4 cm. bred. Den bagre del noget beskadiget, men har neppe havt

- agnorer. Har snarere lignet den fra Terningen ovf. Lysgraa sk. F. c. 100 m. fra den frg. Paa samme gaard er fundet en skiferkniv, dog ei sammen med nogen af spidserne.
100. **Aafjorden**, Lysøen. Jfr. R. 88, 14 cm. lang. Rødbrun sk. T. 5111. Ab. 1897, 98.
101. „ , Tiltrem. Jfr. R. 86, meget buede egge, 9 cm. lang. Graa sk. T. 2833. Ab. 1882, 130.
102. „ , Aa. Uden agnorer og tange, bagre ende afrundet med en hulrand opover bladet og i denne et hul. Den øvre del smalner ind med svagt indadbuede egge. 16 cm. lang. Grønlig graa sk. T. 1555. Ab. 1875, 61.
103. „ , Dolmsetviken. Jfr. R. 88, temmelig jevnbred. Tangen har en indhulning i enden. Ufuldst. i odden, nu 9 cm. lang. Graa sk. T. 3653. Ab. 1887, 99.
104. „ , Fosmo. Jfr. R. 86, afb. nedf. som fig. 2 i $\frac{2}{3}$ maalestok; sterkt sprikende og lange agnorer. 12 cm. lang, 3,5 cm. bred nedentil. Sortgraa sk. T. 5424. Ab. 1898, 114.

Fig. 2. $\frac{2}{3}$.

105. „ , Morken. Jfr. R. 86. Har 3 hak tvert over ryggen paa hver side. 14 cm. lang. Sortgraa sk. T. 5443. Ab. 1898, 116.
106. „ , Butli. Jfr. R. 86. Ualmindelig bred tange. 12,5 cm. lang, 3,5 cm. bred over agnorene. F. i en myr i ringe dybde. T. 6000. Ab. 1900, 267.
107. **Bjørnør**, Løvvik (hovedgaarden). Jfr. R. 86, men med rette indskjæringer mod tangen istedetfor agnorer. Mangler odden, nu 12 cm., men opr. vist 17—18 cm. lang, nedentil 4 cm. bred. Graa sk. T. 4945. Ab. 1896, 98.

108. **Bjørnør**, Løvvik (pladsen Grønvollan). 6 spidser foruden 2, hvis ægthed er noget tvivlsom. Af de første er en stor, som R. 86, omtr. 11 cm. lang og nær 4 cm. bred over agnorerne, — en liden af en med R. 83 beslægtet form med smaa agnorer, paa den ene side orneret med to ziksakstriber efter længden, — brudstk. af en smal, slank spids med agnorer og liden, bladformet tange, — et ved begge ender afbrudt stykke af en smal spids, — odstykket af en liden, meget smal spids, — brudstk. af en liden, meget tynd spids. Den sidste af rødbrun, alle de øvrige af graa sk. De to tvivlsomme mangler begge den bagre ende, den ene er af en usædvanlig tresidet form, den anden har firesidet tværsnit og meget spids od. Alle er fundne paa en boplads fra stenalderen, i en li ved søen mellem to berghamre, sammen med en hel del knive af skifer og sandsten, en liden økse af skifer af en form, som ligner R. 14, en ufuldstændig, fint tilhuggen, meget smal og slank pilespids af flint med en hulning i den bagre ende, en samling andre stykker af flint, deriblandt et med tilhuggen skraberegg, og endelig med flere af de ovale stene med omgaaende fure efter længden. T. 4733. 5095 ff. 5340 ff. Ab. 1894, 147. 1897, 86. 1898, 114.
109. „ „, Løvstrand. 5 spidser: den bagre del af en stor spids med agnorer og tange, jfr. R. 86, 3,5 cm. bred over agnorerne, — odden af en flad spids, nær 4 cm. bred ved bruddet, — en ved begge ender afbrækket, maaske heller ikke fuldendt spids, nu 12 cm. lang, indtil 3,5 cm. bred, — ufuldst., smal og slank spids med smaa agnorer og tange, nærmest lig R. 88, det levnede 7,5 cm. langt, kun 1,5 cm. bredt, — stykke af en stor spids, jfr. R. 86, tangen og det meste af agnorerne afbrækket ligesom et stort stykke ved odden, nær 4 cm. bred nedentil. Alle af graa sk. De er fundne paa en boplads, dels paa hovedgaarden, dels paa den tilstø-

- dende plads Storvik, sammen med 5 knive af skifer, et emne af do. og ovale stene med fure efter længden. Stykker af flint er ikke indkomne fra denne plads. T. 4054 ff. 5339. Ab. 1890, 97. 1898, 114.
110. **Bjørnør**, Aakernes. 7 spidser og 1 usikkert brudstk.: en jfr. R. 86, c. 12 cm. lang, — en jfr. R. 83, kun lidt over 1 cm. bred, men har sandsynlig været 10—11 cm. lang, nu afbrækket i odden, — 4 brudstkr. af forskellige spidser, hvorpaa begge endestykker mangler, høist lidt over 1 cm. brede, — bagstykket af en spids, som nærmest har lignet R. 88 med en liden indbugning i enden af tangen; denne er af rødbrun, medens alle de øvrige stykker af fundet er af graa sk. — F. sammen med nogle brudstkr. af knive af sk., nogle ufuldendte stkr. af sk., verkstedrester af flint og endel ovale stene med omgaaende fure efter længden. Pladsen, der ligger øverst i en ned til søen svagt heldende li, lige overfor Løvstrand paa den anden side af Nunfjorden, maa ansees som en boplads. T. 3178. 4892 ff. 5100. 5600. Ab. 1884, 71. 1896, 94. 1897, 86. 1899, 141.
111. „ „, Salbuvik. 4 spidser: den forreste del af en stor af rødbrun sk., det bevarede 9 cm. langt, og nær 4 cm. bredt nedentil, ikke meget tyk, — en hel, som R. 86, men med udad udvidet tange, 11 cm. lang, 3 cm. bred over agnorerne, af graa sk., — et midtstk. af en spids, der maa have været meget lang, og er temmelig tyk, nu 10 cm. langt og indtil 3,5 cm. tykt, af mørkbrun sk., — en i begge ender afbrækket spids af smal, slank form, med ophøiet midtryk paa den ene side, flad paa den anden, af graa sk., — f. sammen med 2 ufuldst. knive af sk., en liden skraber af flint, stkr. af en plade af sk. med regelmæssigt indridsede furer og et stk. af en flad slibesten af sandsten. Ogsaa dette sted maa ansees som en boplads, hvor der er foregaaet tilvirkning af stenredskaber. T. 5338. 6046. 6543 f. Ab. 98, 114. 1900, 269. 1901, 377.

112. 113. **Bjørnør**, Harsvik. 2 spidser: en jfr. R. 86, med tange, der udvides i bredde udad, meget sterke agnorer, 15 cm. lang, 4 cm. bred over agnorerne, — en med manglende od af samme type, men med mindre agnorer og tange af alm. form, har paa den ene side hak over midtryggen paa hele den bevarede længde, vel ornamentale, paa den anden nogle indridsede ruder. Begge af rødbrun sk. F. ikke ganske nær hinanden sammen med ovale stene med furer efter længden. T. 2639. 2690. Ab. 1881, 115. 119.
114. „ , Gutelvik. Liden spids, vel 6 cm. lang, bladet jævnt 1,5 cm. bredt med skarp indsmalning til odden. Eienommeligt ved, at den har ganske smaa agnorer, og at tangen baade er ualmindelig lang (omtr. halvt saa lang som bladet) og oventil kun ubetydeligt smalere end bladet. Fint arbeidet. Rødbrun sk. T. 1212. Ab. 1873, 46.
115. „ , Osen. Uden agnorer, bagtil forsynet med en indbugning og med en hulrand et stykke op over bladet, og i hver kant et indhak til befæstning af skaitet. Jfr. i hovedtypen R. 85. 12,5 cm. lang, men lidt ufuldst. i odden. Graalig brun sk. T. 4672. Ab. 1894, 144.
116. **Stadsbygden** (Rissen), Fallin. Originalen for R. 87, tilspidset til begge ender, omtr. 22 cm. lang. Sortagtig sk. T. 1338. Ab. 1874, 51.
117. „ (Lensviken), Bondviken. 2 spidser af rødbrun sk., begge i hovedtypen lig R. 86, den ene 12 cm. lang, den anden nu lidt ufuldst. Paa den ene er der en indbugning i tangens ende; begge har i den nedre del 3 hak over ryggen paa begge sider. F. i samme jordstykke, hvor der ogsaa er f. en økse af sten med skafthul. T. 2250. 2626. Ab. 1879, 215. 1881, 113.
118. **Børsen**, Halsen. Ufuldst. pilespidset med agnorer. Tabt.
119. **Meldalen**. Nær grænsen af Rennebu. Som fig. 8 nedenfor. Midtryg. Ca. 10 cm. lang, 1,5 cm. bred. (Eies af Dr. Støren).

120. **Opdal**, Dørrem. Som R. 86 med lange agnorer, 11,5 cm. lang, indtil 3 cm. bred. Nederst paa bladet 3 tverfurer over ryggen. Lysgraa sk. T. 4480. Ab. 1893, 126.
121. „, Vang. Jfr. R. 88, smal, med rette indskjæringer mellem bladet og tangen. Ufuldstændig, har været omtr. 10 cm. lang. Graa sk. T. 1436. Ab. 1874, 57.
122. „, Engan. Afb. nedf. som fig. 3 i $\frac{2}{8}$ maalestok. Temmelig jevnbredt blad med skarp tilspidsning af odden, kort, liden tange, indadbuget i enden. 15,5 cm. lang, indtil 2 cm. bred. Graa sk. T. 2077. Ab. 1878, 288.

Fig. 3. $\frac{2}{8}$.

123. „, Rise. Ualm. liden, kun 5 cm. lang, indtil 1 cm. bred, ogsaa meget tynd. Næsten rette indskjæringer mod tangen. Graa sk. T. 4764. Ab. 1895, 46.
124. „(?) eller Orkladalen(?). Med hensyn til afslutningen bagtil som R. 85 med indbugning og hulrand, men i form forøvrigt mere lig R. 88. Har opr. været omtr. 15 cm. lang. T. 6281. Ab. 1901, 359.
125. **Røros**, Jensvold. Uden agnorer. 12 cm. lang. C. 3738. N. Fornl. 829.
126. „, Hitterdalen. Nærmest som R. 88, men med rette indskjæringer mod tangen istedetfor agnorer. Ufuldst., smal og slank; nu 10 cm. lang, 1,5 cm. bred nedentil. Blaagraa sk. T. 4943. Ab. 1896, 97.
127. **Støren**, Røsbjergen. Uden agnorer, flad efter midten med brede eggslibninger; har bagtil sin afslutning i en skraat gaaende kvartsstrib. Har været ca. 17 cm. lang; største bredde nærmere den bagre ende nær 5 cm. Blaagraa sk. T. 2871. Ab. 1882, 134.
128. **Strinden?** Smaa, næsten ret indskaarne agnorer, ca. 7 cm. lang, lidt over 1 cm. bred, altsaa meget smal. Trs. 267. Ab. 1877, 45.

Nordre Trondhjems Amt.

129. **Frosta**, Valberg. Som R. 86, men mere jevnbred og med sterkere indsmalning mod odden. 14,5 cm. lang, 3 cm. bred over agnorerne. Brunlig sk. T. 955. Ab. 1872, 56.
130. **Verdalen**, Stiklestad. Afb. nedf. som fig. 4 i $\frac{1}{2}$ maalestok. Fint arbeidet med meget skarp midtryg. 9,5 cm. lang, indtil 1,5 cm. bred. Graa sk. T. 2143. Ab. 1879, 207.

Fig. 4. $\frac{1}{2}$.

131. **Inderøen**, Klefstad. Den forreste del af en af de flade, brede spidser, som maa have havt betydelig størrelse. Det levnedede er 14,5 cm. langt, ved bruddet 4,2 cm. bredt. Brunlig graa, flammet sk. T. 1009. Ab. 1872, 58.
132. **Stenkjær**, Vaattabakken. 2 spidser, den ene nærmest lig R. 88, 13 cm. lang, 2,5 cm. bred over agnorerne, — den anden afbrudt ved begge ender, saa at afslutningen bagtil mangler, nu 10 cm. lang, men maa have været meget længere, temmelig jevnbred, noget over 2,5 cm. bred, svag midtryg paa den ene side, flad og usleben paa den anden, maaske en følge af afskalning. F. i en affaldsdyngge sammen med en tredie, tabt skifer-spids og fremdeles: en kniv af sk., 2 økser af sk., den ene med hvælvede bredsider og smalsider og temmelig smal, buet egg, 17 cm. lang, den anden med mere flade sider og bredere, nu afbrækket, men opr. maaske endnu større, — et stykke af ben, som antagelig er bagstykket af en pilespids, lig mange, som er fundne paa bopladsene paa Kjelmeseøen i Sydvaranger og i Lappegrave i Nordvaranger, — en anden pilespids(?) af ben med kløftet od, — en tverøkse med skafthul af elgshorn (afb. Ab. 1871, 104), — et fiskesænke(?) af sk. Senere er indkommen en klump af flint med afslagningsflader, der

- siges i sin tid at være f. paa dyngens plads og senere har været i privat eie. — Forøvrigt indeholdt dyngen en masse skjel og dyreben og viste spor af et ildsted. T. 941. 1098 ff. 1298. Ab. 1871, 8 f. 34 ff. 100 ff. 1872, 54. 1874, 48.
133. **Beitstaden**, Sprova. Brudstk. af en pilespids af graa sk., jfr. R. 86. Hazelius nr. 53337.
134. **Grong**, Bergsmoen. Jfr. R. 88, men med ganske smaa agnorer, smal og slank, 9,5 cm. lang, knap 1,5 cm. bred. Graa sk. T. 944. Ab. 1872, 55.
135. „ , Nes. 1. Jfr. R. 86, smukt arbeidet, har været omtr. 13 cm. lang, nær 3 cm. bred over agnorerne, lysgraa sk., — 2. Afb. nedf. som fig. 5 i $\frac{2}{3}$ maalestok; har sin største bredde paa midten, 11,5 cm. lang, 1,8 cm. bred, mørkgraa sk. Disse 2 spidser skal være f. sammen ved optagning af nyland. Efter en anden beretning synes der at være fundet 4, hvoraf 2 bleve sønderbrudte og bortkastede. T. 621 f. Ab. 1870, 93. Thj. VSS. 1899 nr. 8, 11.

Fig. 5. $\frac{2}{3}$.

136. **Namsos**, Klingenberg. Bagstykket af en svær spids. Udmerker sig ved sin lange (omtr. 6 cm.) tange og sterkt tilbagespringende agnorer, nær 3,5 cm. bred ved agnorerens rod med svag indsmalning fremover; den maa derfor have været meget lang; det bevarede 13,5 cm. l. Lysgraa sk. T. 4914. Ab. 1896, 95.
137. „ , Selnes. Omtr. halvdelen af en meget stor spids, flad og tynd med ubetydeligt hvælvede sider. Brudstk. er 23 cm. langt, indtil 6,5 cm. bredt: har sandsynlig været omtr. 40 cm. lang og saaledes den længste skiferspids, som kjendes. Af samme type som den fra Svankil paa

- Hiteren. Gulgraa sk. med mørkere flammer. T. 2870.
Ab. 1882, 134.
138. **Flatanger**, Kvernø. Jfr. A. 86, men med rettere egge. Nær 7 cm. lang, men noget ufuldstændig baade i odden og tangen, 1,5 cm. bred over agnorerne. Rødbrun sk. T. 3958. Ab. 1889, 85.
139. „ , Halmø. Melleform mellem R. 86 og 88. 12 cm. lang, men mangler endel af odden, indtil 3 cm. bred. Lang tange med bladformet udvidelse. Graa sk. T. 5131. Ab. 1897, 88. Paa samme gaard er f. en enegget kniv.
140. „ , Kvernø. Stor spids af sk. med agnorer. Tabt.
141. „ , SkjeIde. Som R. 86. 11 cm. lang, 3 cm. bred over agnorerne; tverhak over ryggen nærmest tangen, 3 paa den ene, 2 paa den anden side. Rødbrun sk. T. 1568. Ab. 1875, 62.
142. „ , Aunan. Som R. 86; sterkt buede egge. 11 cm. lang, over 3,5 cm. bred over agnorerne. Lysgraa sk. T. 5038. Ab. 1897, 83.
143. „ , Haastad. Næsten rette indskjæringer mod tangen; midtryggen fortsat over tangen, 6,5 cm. lang, nær 2 cm. bred. Rødbrun sk. T. 3859. Ab. 1888, 171.
144. „ , Haastad. Den forreste del af en meget smækker, fin spids, 4,5 cm. lang, kun lidt over 1 cm. bred ved bruddet, tynd, men med midtryg. Lysgraa sk. T. 5269. Ab. 1898, 111.
- Paa samme gaard er ogsaa f. et brudstk. af en kniv af rødbrun sk. og en oval sten med omgaaende fure; men det er ubekjendt, om de er fundne paa samme sted.
145. „ , Knotten. Liden pilespids, 5 cm. lang, ca. 1 cm. bred, med rette indskjæringer mod tangen. Rødbrun sk. T. 5134. Ab. 1897, 89.
146. „ , Bøleseter. Henimod 100 spidser, hvoraf kun nogle faa er ganske fuldstændige, og disse er næsten alle smaa; 3 af dem er 3,2—4 cm. lange, med smaa agnorer og brede tanger. 2 af disse afbildede nedf. som

fig. 6 og 7 i $1\frac{1}{2}$ maalestok. En undtagelse gjør en enkelt, ca. 14 cm. lang og over 5 cm. bred, hvis bagre del dannes ved jevn indsmalning. Med undtagelse af denne viser alle de, hvis bagstykke er bevaret, agnorer og tange. Agnorerne er for det meste smaa og fine, paa enkelte tvert indskaarne, og spidserne er smale og synes ogsaa at have været temmelig korte. Af de ufuldstændige har to været temmelig store, af typen R. 88, og en tredie, som er 3,5 cm. bred over agnorerne og i det hele svær, har vel nærmest været af formen R. 86, med en række hak over midtryggen paa begge sider. Fremdeles er der flere odstykker af brede og enten fuldstændig flade eller kun ganske svagt hvælvede spidser med smale eggslibninger; det største brudstk., 7 cm. langt, er 4 cm. bredt ved bruddet. De fleste af disse har rimeligvis været meget store og af samme type som den fra Selnes i Namsos. En større mængde af brudstykkerne er af spidsernes midte, i regelen smale med midtryg, hvoraf de fleste sandsynlig har havt agnorer. I det hele er den overveiende mængde spidser i dette fund smale og har for det meste været smaa. En enkelt er af formen med skjævt firkantet, næsten kvadratisk tværsnit. Endelig er der nogle ufuldendte spidser og kun tilskaarne emner. Over halvdelen er af graa, resten af rødbrun sk.

F. paa en bosteds- og verkstedsplads, den største kjendte i landet med hovedsagelig forekomst af skifersager, som desuden staar i forbindelse med den nedf. omtalte paa Bølestrand, — sammen med en mængde knive af sk., — økser af sk. af former beslægtede med R. 13—15 med eggslibning væsentlig fra den ene side, deraf 8 nogenlunde fuldstændige stykker, merkelige ved sin ringe størrelse (jfr. R. 14), desuden 2 meisler med hulslibning, — en mængde stykker af flint, deriblandt flere med tilhuggen skraberegg, alle meget smaa, og mindst 1 pilespids, men hovedsagelig arbejdsaffald

og blokke, — emner af sk. til spidser, knive og meisler paa forskellige stadier af fuldførelse, oplysende om arbejdsmaaden, — flere brudstkr. af slibestene af sandsten og bryner af kvartsit, — en mængde ovale (omtr. ægformede) stene med omgaaende fure efter længden, de fleste temmelig store. Fundene gjøres under opbrydning af nyt land under de øverste torvlag. T. 1557 ff. 2858. 3544 ff. 3731 ff. 3862 ff. 3959 ff. 4066. 4252 ff. 4313. 4399. 4519. 4777. 5127 f. 5312 f. Ab. 1875, 61. 1882, 133. 1887, 92 ff. 1888, 171. 1889, 86. 1890, 98. 1891, 116 ff. 1892, 97. 1893, 128. 1895, 46. 1897, 88. 1898, 113.

Fig. 6. $\frac{1}{1}$ .Fig. 7. $\frac{1}{1}$.

147. **Flatanger, Bølestrand.** Omtr. 35 spidser; deraf 5 fuldstændige eller omtr. helt bevarede. Af disse er der 4 smale, slanke af hovedform som R. 88, fra 6 til 8—9 cm. lange, med smaa agnorer eller rette indskjæringer, deraf er en afb. nedf. som fig. 8 i $\frac{1}{1}$ maalestok, og 1 med lancetformet, 4 cm. langt, 2 cm. bredt blad uden midtryg, med rette indskjæringer mod tungen. — Af 3 andre er saa meget af bagstykket bevaret, at det kan sees, at de har havt smaa agnorer, ligesom de ogsaa har været af den samme slanke type. Et brudstk. af en svær, omtr. 4 cm. bred spids har smaa agnorer og meget bred tange. De øvrige er enten odstykker eller stykker af midten, de fleste smale, i regelen med midtryg, enkelte dog med afrundede sider; nogle er dog brede og har været af større eksemplarer, men ogsaa disse har havt temmelig retløbende sidekanter. Et par stykker har været af flade, brede spidser. Noget stykke, som sikkert kan henføres til typen R. 86, forekommer ikke.

F. paa en bosteds- og verkstedsplads, som hænger sammen med den paa Bøleseter og vel kan betragtes som udgjørende ét med den. Sammen med disse spidser er fundet en mængde knive af skifer, — fremdeles 2 økser af sk., større end de fra Bøleseter, med egg, som væsentlig er tilsleben fra den ene side, men dog med afrundet, ikke med plan slibeflade som paa R. 13—15, — en hulmeisel som R. 26, — videre en mængde stykker af flint, deraf mindst 6 skrabere med tilhuggen egg, 5 pilespidser, hvoraf dog 2 kan være noget tvivlsomme, nogle flekkeknive og forøvrigt affaldskjerver og kjerner, deriblandt større blokke, — videre endel emner og arbejdsrester af skifer, — ovale stene med omgaaende fure efter længden og en aflang sænke med en fure til befæstning om den ene ende. Forøvrigt fundet under samme forhold som paa Bøleseter. T. 2796 ff. 3012. 3092 ff. 3519 ff. 3667 ff. 3980. 4172 ff. 4544. 4927 ff. 5039. 5124 ff. 5484. 5675 ff. 6508 ff. — Ab. 1882, 126. 1883, 87. 1886, 121. 1887, 94 f. 1889, 86. 1890, 104. 1893, 128. 1896, 97 f. 1897, 83. 88. 1898, 117. 1899, 144. 1901, 375.

Fig. 8. 1/1.

148. **Fosnes**, Finnanger. Spids af sk. med agnorer. Tabt. Paa samme sted f. en enegget kniv af rødbrun sk. Ab. 1899, 147.
149. **Nærø**, Hasfjord (Vikten). Spids af rødbrun sk. Tabt.
150. „ , Vikten ved Nærøsundet. Fladt blad med tverre indskjæringer, ret afslutning bagtil, 7,7 cm. lang. Rødbrun sk. B. 4755. Ab. 1891, 128.
151. **Leka**, Rødseidet. Jfr. R. 86. Odden mangler, nu ca. 12 cm. lang, 4 cm. bred. Rødbrun sk. B. 68. Lor. 28.
152. „ , Fjølvikken. Jfr. R. 86, men med mere rette egge og

- en tange, som udvider sig udad og er lidt hulsleben. Nu 12 cm. lang, men lidt ufuldst. i odden, 3,5 cm. bred. Rødbrun sk. T. 5427. Ab. 1898, 115.
153. **Kolvøeid**, Hareneset. Jfr. R. 86. Lange, spidse agnorer. Har været ca. 12 cm. lang, 3 cm. bred. Rødbrun sk. F. omtr. 1 m. dybt paa en lyngmo nær søen. T. 1885. Ab. 1877, 38.
154. „ „, Svinstien. Jfr. R. 86, men uden midtryk, og større bredde bagtil i forhold til længden. Sterke agnorer og lang tange, som nær enden har et hak i hver kant. 12 cm. lang, 3,3 cm. bred over agnorerne. Rødbrun sk. T. 5826. Ab. 1899, 148.
155. „ „, Mulstad. Brudstk. af en spids af rødbrun sk. Tabt.
156. „ „, Li. Spids af rødbrun sk.? Tabt.

Nordlands Amt.

157. **Bindalen**, Opdal. Nedre del afbrukket. Det sees imidlertid, at den paa begge sider har havt en bred fure, som gaar et stykke opover. Har derfor maaske havt afslutning som R. 85, men har været slankere end denne. I den øvre del midtryk. Nu ca. 10 cm. lang, indtil 2,5 cm. bred. Rødbrun sk. F. nær sammen med et brudstk. af en kniv af samme sort sk. T. 2122. Ab. 1879, 205.
158. **Brønnø**, ukj. st. Originalen for R. 86. Rød sandsten. C. 1028. N. Fornl. 676 (hvor den urigtig siges at være af skifer).
159. „ „, Dyngeset. 3 spidser, som efter opgivende alle er f., sammen med et emne af sk., i en lyngbegroet haug. 1, næsten ret indskaarne, kun ubetydeligt tilbagegaaende agnorer, hel tange, omtr. 12 cm. lang, 3,5 cm. bred over agnorerne, — 2, agnorer som foreg., næs'en retlinjede egge, kun en smule buede nærmest odden, 10 cm. lang, 3 cm. bred, — 3, kraftige, sterkt tilbagegaaende agnorer, 8,5 cm. lang, 3,5 cm. bred over agnorerne spidser, altsaa temmelig undersætsig. Den første af graa, de to andre af rødbrun sk. Alle har midtryk. Der skal ogsaa være fundet flintstykker paa gaarden.

- T. 1161 f. 1919. Ab. 1873, 40. 1877, 41. Thj. VSS. 1883, 67.
160. **Alstahaug**, Stokka. Jfr. R. 86, ca. 11 cm. lang, 3 cm. bred. Rødbrun sk. C. 4080. Ab. 1867, 46, afb. smst. fig. 3.
161. „ , Sandnes, ved Sandnessjøen. Sandsynlig boplads. 6 spidser: 1, som R. 86, med indskjæringerne for agnorerne fortsat som skraa furer op mod midtryggen, 15 cm. lang, indtil nær 4 cm. bred, — 2, af samme type, men mere undersætsig, sterke agnorer og tange, som udvides i bredden udad, 10 cm. lang, indtil 3,5 cm. bred, afb. nedf. som fig. 9 i $\frac{1}{1}$ maalestok, — 3, bagre del afbrækket, sandsynlig som R. 88, nu 6 cm. lang, kun 1,5 cm. bred, har været meget slank, — 4, odden afbrudt, 1,5 cm. bred, nu 8 cm. lang, men maa have været meget længere, afb. nedf. som fig. 10 i $\frac{1}{1}$ maalestok, — 5, som R. 84 med midtryg og afrundet bagtil, 13,5 cm. lang, indtil nær 4 cm. bred, altsaa meget mere undersætsig end typeeksemplaret, — 6, med agnorer, antagelig som R. 86, men mere undersætsig. 4 og 6 er af rødbrun, 3 af sort, de øvrige af graa sk. 5 og 6 er i privat eie. — Disse stykker er f. sammen med 5 knive og en hulmeisel af sk. og desuden endel halv-færdige stykker af sk. paa et begrændset jordstykke nær arrestbygningen paa Sandnessjøen. T. 1878. 2851 f. 3992. Ab. 1877, 37. 1882, 132. 1889, 87. Thj. VSS. 1883, 80.

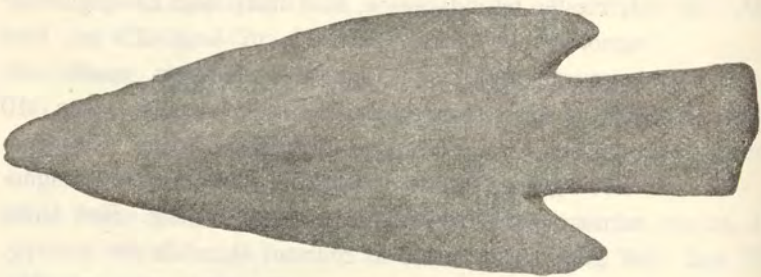
Fig. 9. $\frac{1}{1}$.

Fig. 10. $\frac{1}{1}$.

162. **Alstahaug**, Tjerstad. Spids „med tange“ af graa sk. Tabt. Thj. VSS. 1884, 31.
- 163.? „, Sirejord. Antagelig 3 spidser af sk. med tange f. sammen med en meisel af sten. Tabte. Thj. VSS. 1884, 30.
- 164.? „, Leines. „En fingerlang spids af rødlig sten med tange“. Tabt. Thj. VSS. 1884, 29.
165. **Vefsen**, Hals. Jfr. R. 88. Omtr. 17 cm. lang, indtil 2,3 cm. bred. Slank. Rødbrun sk. Trs. 270. Ab. 1877, 46. Afb. smst. fig. 6.
- 166.? **Hemnes**, Dilkestad. „En spydspids, sandsynlig af skifer“. Tabt. Thj. VSS. 1884, 33.
167. **Beieren**, Tollaaen. Afb. nedf. som fig. 11 i $\frac{2}{3}$ maalestok. Afbrudt i den bagre ende, men smalner der saa meget ind, at den ikke kan have haft agnorer. Har midtryg. Ogsaa lidt afbrudt i odden; nu 13,5 cm. lang, men har været adskillig længere, medens den ikke er over 1.4 cm. bred. Altsaa et ualmindelig slankt stykke. Smukt formet og fint sleben. Grøngraa flammert sk. T. 1917. Ab. 1877, 40.

Fig. 11. $\frac{2}{3}$.

168. **Saltdalen**, Saksenvik. Jfr. R. 86. 17 cm. lang, ca. 4 cm. bred. Sort sk. Trs. 123. Ab. 1875, 39.
169. **Bodø**, nær byen. Jfr. R. 86? 12 cm. lang, men ufuldst. i odden, 3,5 cm. bred. F. i en myr. Graasort sk. Trs. 788. Ab. 1887, 129.
- 170.? „, Seines. „2 pilespidser af sten“. Tabte. Ab. 1885, 11.

171. 172. **Steigen**, Osjordet. 2 spidser af graa og brunlig graa sk. Den ene som R. 86, ca. 13 cm. lang og 3,5 cm. bred over agnorernes spidser, bred, kraftig tange. Den anden, ufuldstændig i den forreste del, ogsaa af samme hovedtype, men ualmindelig undersætsig; har neppe været over 12 cm. lang, men har over agnorernes nu afbrudte spidser været mindst 4,5, mulig 5 cm. bred. Tangen har den ualmindelige bredde af 2—2,5 cm. Den er ogsaa tykkere end sædvanlig. Neppe samlet fund. T. 4657 f. Ab. 1894, 143.
173. „ , Laskestad. Af typen R. 88, men forholdsvis bredere og med længere tange, 15 cm. lang, indtil 3 cm. bred. Sort sk. Trs. 1220. Ab. 1897, 7.
174. **Ofoten**, Saltvik. Jfr. R. 86, men mere jevnbred. Odden afbrudt. Nu 8,5 cm. lang, 3,5 cm. bred over agnorerne. Graa sk. Trs. 1187. Ab. 1897, 100.
175. „ , i prestegjeldet. Jfr. R. 86, men „uden spidse modhager“. 12 cm. lang, ca. 3,6 cm. bred. Graa sk. Trs. 1030. Ab. 1894, 155.
176. „ , Virek. 2 spidser; den ene mangler bagstykket, antagelig af typen R. 88, men med afrundet midtryk, nu 11 cm. lang, indtil ca. 2 cm. bred, blaagraa sk., — den anden har været meget svær, men kun bagstykket er bevaret, med tange, agnorer og et par cm. af bladet, vel nærmest som R. 86; 4 cm. bred over de lange og spidse agnorer; graa sk. I det samme jordstykke er f. 5 eneggede knive af sk.; sandsynlig at anse som en boplads. T. 6781 f. Indkomne i 1902.
177. **Lødingen**, Stokke. Med agnorer og buede egge. Blaagraa hvidflammet sk. F. sammen med en skiferkniv, og paa samme gaard er desuden f. 2 eneggede knive og en meisel af sk. Tabt. Ab. 1877, 112.
178. „ , Hol. Uden agnorer og flad, ca. 10 cm. lang, 3 cm. bred. Rødbrun og grøn flammet sk. Trs. 206. Ab. 1876, 45.
179. **Vaagan**, Vaagan sogn. Som R. 86, 12,5 cm. lang, 4 cm. bred. Lysgraa sk. T. 451.

180. **Vaagan**, Vatnfjordhaugen (Gimsø sogn). Brudstk. af en pilespids af graa sk. Ukjendt form. Trs. 986. Ab. 1892, 102.
181. **Buksnes**, Balstad. Lig R. 86, 13,5 cm. lang, 3,5 cm. bred over agnorerne. Graagul sk. F. sammen med flekker eller brudstkr. af sk. i et bakkehæld ved stranden. B. 4229. Ab. 1883, 70.
182. **Borge**, Ostad. Med agnorer og tange. Odden mangler, nu 6,5 cm. lang, bredden ukjendt. Rødbrun sk. Paa stodes f. sammen med 2 andre „gjenstande“ samt ben og aske i et muret gravkammer(?). Trs. 828. Ab. 1887, 133.
183. „ , Skjerpen. Med agnorer (eller rette indskjæringer?) og tange, 16 cm. lang, 2 cm. bred. Graasort sk. Opgivet at være f. i en liden kiste af 4 reiste heller med overligger og bundhelle sammen med en økse af graaviolet, haard sk. (T. 3892). Trs. 853. Ab. 1888, 184.
184. **Hadsel**, Kalsnes. Af den tykke form med firkantet tversnit uden agnorer og tange, 7 cm. lang. Rødbrun sk. Trs. 750. Ab. 1886, 129. Paa samme gaard er f. en halvmaaneformet kniv af sort skifer (afb. Ab. 1886, fig. 6). Maaske snarere f. paa Skjoldehavn i Dverberg.
185. „ , Bærvik (pladsen Lappevik). 2 spidser, begge antagelig af typen R. 86. Den ene 11 cm. lang, 3,5 cm. bred over agnorerne, af sort sk., — den anden ca. 10 cm. lang, 4,5 cm. bred, af grøngraa sk. Trs. 807 f. Ab. 1887, 131.
186. **Øksnes**, Kraaknes. Jfr. R. 86, 15 cm. lang, 4 cm. bred over agnorerne. Rødbrun sk. Trs. 985. Ab. 1892, 102.
187. **Sortland**, Djupfjord. Jfr. R. 86, odden afbrækket, nu 10 cm. lang, indtil 4,5 cm. bred. F. i bunden af en 1 alen dyb torvmyr. Sort sk. Trs. 1109. Ab. 1896, 104.
- (184). **Dverberg**, Skjoldehavn. Det ovf. under Kalsnes i Hadsel opførte fund hører maaske rettere hid.
188. „ , Risøhavn. Spids af skifer. Ab. 1877, 112 (i Trs.?).

Tromsø Amt.

189. **Kvæfjord**, Bømarken. Vel nærmest som R. 86, tyk og svær, med brede, stumpe agnorer. Ca. 13 cm. lang, indtil 4,5 cm. bred. Graa sk. Trs. 79. Ab. 1874, 40.
190. **Trondenes**, Sandtorv. 2 spidser, f. sammen. Den ene er originaleksempelret for R. 85, gulgraa sk., den anden jfr. R. 86, men flad paa den ene side, 9,5 cm. lang, nær 4 cm. bred. Graaligrøn sk. Trs. 183. 192. Ab. 1875, 44. 1876, 44.
191. „ , Sandtorv. Brudstk., 6,5 cm. langt, ca. 2,5 cm. bredt, afbrækket i begge ender, uden midtryk. Rødbrun sk. T. 951. Ab. 1872, 55.
192. „ , Sama. Vel nærmest R. 86. C. 14,5 cm. lang og indtil 4 cm. bred over agnorerne. Lysgraa sk. Trs. 384. Ab. 1879, 264.
193. „ , Harbakken eller Kasfjord. Med agnorer, tangen afbrudt, ca. 17 cm. lang, formodentlig af typen R. 88. C. 5121. Ab. 1870, 71.
194. „ , samme gaard. Som R. 87, 11,5 cm. lang, 2 cm. bred paa midten. F. i fjæren. Trs. 952. Ab. 1891, 124.
195. „ , Erikstad. Uden agnorer (som R. 87?), 11 cm. lang. Lysbrun sk. Trs. 80. Ab. 1874, 40.
196. „ , Elsnes. Som R. 87. C. 16,5 cm. lang, indtil 2,5 cm. bred. Grøn sk. F. sammen med et bryne af rød sk. Trs. 1080. Ab. 1895, 96.
197. „ , Vormedal. Som R. 85, 13 cm. lang, 2 cm. bred. Trs. 510. Ab. 1882, 147.
198. „ , samme gaard. Et 6,5 cm. langt odstykke. Trs. 1085. Ab. 1895, 96. Paa samme gaard er ogsaa f. 3 meisler af sk. Ab. 1885, 139.
199. „ , Bjørneraa. Jfr. R. 85, men med rette egge og meget tyk. Nu 16 cm. lang, men noget ufuldst., indtil omtr. 4,5 cm. bred. Graa, løs sk. Trs. 389. Ab. 1879, 266.
200. „ , Bestebostad. Med agnorer og tange. Ca. 10,5 cm.

- lang, 3,5 cm. bred. Graa sk. Fisket op med en line-angel i et sund. Tabt. Ab. 1879, 266.
201. **Trondenes**, Skaanland. Boplads? 2 spidser, den ene antagelig af typen R. 88, knap 9 cm. lang, 1 cm. bred, af graa sk., — den anden ufuldst., sandsynlig uden agnorer, som R. 87, ca. 10 cm. lang, af gulgraa sk. Trs. 401 f. F. i en bakke ei langt fra søen tilligemed en tveegget og 6 eneggede knive af sk., hvoraf den ene orneret med zikzaklinjer (Ab. 1879 fig. 60). Sagerne fandtes med kun nogle alens indbyrdes afstand. Ab. 1879, 267 ff.
202. „ , samme gaard. Som R. 88, 13 cm. lang, af rødbrun sk., — et brudstk., sandsynlig af en spids af sk. F. med 2 eneggede knive og endel brudstkr. og ufuldførte stykker af sk. Trs. 679. 1026. Ab. 1885, 139. 1893, 136. Det er ikke bestemt oplyst, men vel sandsynligt, at disse sidste sager er f. i den samme bakke som de ovf. nævnte.
203. „ , Tennevik. Jfr. R. 86. Ualmindelig lang tange. 9,5 cm. lang, over 3 cm. bred over agnorerne. Mørkgrøn sk. Trs. 81. Ab. 1874, 40.
204. „ , samme gaard. Som R. 83. 7 cm. lang, men ufuldst. ved odden, 1,5 cm. bred. Sort sk. Trs. 1027. Ab. 1893, 137. Paa samme gaard er ogsaa f. 2 eneggede knive, en retmeisel og 3 hulmeisler, hvoraf den ene er originalen for R. 25, og en anden ligner R. 22, alt af sk. Det vides ikke, hvorvidt det alt er fundet paa samme jordstykke.
205. „ , Breivik. Noget lig R. 87, men meget bredere i forhold til længden, 8 cm. lang, 3 cm. bred over midten. Brungraa, flammert sk. Trs. 1271. Ab. 1898, 123. Paa samme gaard er f. en tveegget kniv af sk.
206. **Bjarkø**, Hellø. Jfr. R. 86. 10,5 cm. lang, men mangler odden, 4 cm. bred. F. i en torvmyr. Rødbrun sk. Trs. 1267. Ab. 1898, 123.

207. **Bjarkø**, Sundsvold, Som R. 83. 7,5 cm. lang, 1,8 cm. bred. Sort sk. Trs. 1268. Ab. 1898, 123.
208. „ , Tømmervik. „Med tange“, form forøvrigt ukjendt. 11 cm. lang, 3 cm. bred. Rødbrun sk. Trs. 694. Ab. 1886, 126. 1887, 12. Paa samme gaard er f. brudstk. af en retmeisel af sk.
209. **Ibbestad**, Aakenes. Form ikke oplyst. 7 cm. lang, 3 cm. bred. Graa sk. Trs. 652. Ab. 1885, 137.
210. **Tranø**, Hals. Jfr. R. 84? Ca. 8,5 cm. lang, men odden mangler. Raat arbeide. C. 5051. Ab. 1869, 95.
211. „ , Uteng. Som R. 84, men mere jevnbred og med skarpe indsmalning mod odden. 11 cm. lang, 4 cm. bred. Sortagtig sk. F. ved grøftegravning sammen med en anden usikker, som er tabt. Trs. 340. Ab. 1878, 311, jfr. s. 60.
212. **Tranø**, Valvaag. Tabt spids af sk., f. sammen med en ligeledes tabt meisel og en bevaret skiferkniv. Ab. 1887, 14, jfr. s. 131.
213. **Berg**, Flakstad. 2 spidser: 1, uden agnorer, ca. 12 cm. lang. C. 3317. N. Fornl. 700. Ab. 1871, 109. — 2, med agnorer, sandsynlig af typen R. 86; ca. 10 cm. lang, 3,5 cm. bred over agnorerne. Rødbrun, flammet sk. Trs. 21. Ab. 1877, 111. F. sammen med en tveegget kniv (Ab. 1877, 111 vel urigtigt bestemt som spids) og mulig andre skifersager i en morænevold. Jfr. Ab. 1887, 11.
214. „ , Værnes. Form ikke oplyst. 7 cm. lang. Rødbrun sk. Trs. 686. Ab. 1886, 125.
215. „ , Ersfjorden. Jfr. R. 88? Odstykket mangler, nu knap 5 cm. lang, knap 1 cm. bred. Rødbrun sk. Trs. 1015. Ab. 1893, 135.
216. **Lenviken**, Storsletten (Hillesø sogn). Et brudstk., uden ophøiet midtryk, 6,5 cm. langt, indtil 3 cm. bredt. Hvidgraa sk. Trs. 1326. Ab. 1900, 263.
217. **Maalselven**, Lunneborg. Med agnorer og ophøiet midt-

- ryg. 14 cm. lang, men lidt ufuldst., 3 cm. bred over agnorerne. Rødagtig sk. Trs. 862. Ab. 1889, 90.
218. **Tromsøen.** Et 6,5 cm. langt odstykke, over 5 cm. bredt ved bruddet og maa saaledes have været af en usædvanlig stor spids. F. nær Tromsø by. C. 3953. Ab. 1866, 99.
219. „ , i byen. Vel imellem R. 86 og 88. Oprindelig ca. 17 cm. lang, 4 cm. bred over agnorerne. Lysviolet sk. Trs. 139. Ab. 1875, 41.
220. **Tromsøundet,** Ramfjordnes. Egen form med eiendommeligt tilspidset od, uden agnorer, med noget tilspidset tange. 11 cm. lang, indtil 1,5 cm. bred. Rødbrun sk. Trs. 871. Ab. 1889, 91; afb. smst. fig. 1.
221. „ , Ramfjordnes. Mellem R. 86 og 88. Flade sider. 9,5 cm. lang, men mangler odden, 3 cm. bred over agnorerne. Rødbrun sk. Trs. 1029. Ab. 1893, 137.
Fra samme gaard haves 3 retmeisler og 1 hulmeisel af sk.; men det er ubekjendt, om alt er f. paa samme sted.
222. „ , Kræmmervik. Form ikke oplyst. 10 cm. lang, kun 1 cm. bred. Rødbrun sk. Trs. 495. Ab. 1882, 146.
223. „ , Krokølven. Vel som R. 86. 11 cm. lang, 4,5 cm. bred lidt ovenfor agnorerne. Lys rødlig sk. Trs. 210. Ab. 1876, 45.
224. „ , Finkroken. Ophøiet midtryk, men form forøvrigt ikke oplyst. 12 cm. lang, 2 cm. bred. Lysgraa sk. Trs. 670. Ab. 1885, 138.
225. „ , Berg. Som R. 87. 18 cm. lang, 3,5 cm. bred. Rødbrun sk. Trs. 1289. Ab. 1900, 260.
226. „ , Tønsnes. Som R. 87, med hak i kanterne til befæstning af skaftet. 13,5 cm. lang, 2,5 cm. bred. Grøn sk. Trs. 1324. Ab. 1900, 263. Paa samme gaard er f. en enegget kniv af sk.
227. **Lyngen,** Lyngseidet. Nærmest som R. 87, men som det synes afbrækket i den bagre ende, 19,5 cm. lang, over

- 3 cm. bred. Rødbrun flammert sk. B. 2050. Lor. 29 (med afb.).
228. **Lyngen**, Lyngseidet. 2 spidser, f. sammen. Den ene som R. 88, men meget bredere, 18,5 cm. lang, 5 cm. bred; graahvid sk. Den anden som R. 86, 11 cm. lang, nær 4,5 cm. bred; rødbrun flammert sk. Trs. 1166 f. Ab. 1896, 105 f.
229. **Karlsø**, Vannøen. Spids af sandsten, f. sammen med en skiferkniv. C. 3318. N. Fornl. 702. Ab. 1882, 146.
230. „ , Kvalshaugen. Med agnorer og tange, af lysgraa sk., f. i nærheden af en økse af sten. Tabt. Ab. 1879, 264.
231. „ , Burøundet. Med agnorer og tange, 15,5 cm. lang, af sortgraa sk. Tabt. Ab. 1879, 264.
232. „ , Andammen (Helgø s.). Som R. 85, 9 cm. lang, ca. 3 cm. bred. Graa sk. Trs. 916. Ab. 1890, 136.
233. „ , Hersøen. Uden agnorer. F. i fjæren under lavt vand. C. 3508. N. Fornl. 702.
234. „ , Grøtøen. „Uden tange“, med ophøiet midtryk (som R. 84?). 9 cm. lang, 1 cm. bred. Graa sk. Trs. 592. Ab. 1883, 54.

Finmarkens Amt.

235. **Loppen**, Øgsfjord. Spids af sk. C. 1938. N. Fornl. 703.
236. „ , Bolø. Som R. 86. 14 cm. lang, 4,3 cm. bred over agnorerne. Hvidgraa, løs sk. Trs. 437. Ab. 1880, 280.
237. „ , Løksletten. Form ikke oplyst. Hvidgraa sk. Trs. 739. Ab. 1886, 128.
238. **Alten**, Kongshovmark. Som R. 88? 13 cm. lang, 3 cm. bred. F. 2 al. dybt i jorden. Graasort sk. Trs. 23. Ab. 1873, 86.
239. **Talvik**, Korsnes. Som R. 86? 17 cm. lang, 4 cm. bred. Graalig sk. Paa samme gaard er f. en kniv af sk. Trs. 54. Ab. 1871, 40.
240. **Maasø**, Honningsvaag. Et 10 cm. langt brudstk. For-

- mentlig som R. 86 eller 88, med ophøiet midtryg. F. i en sandbakke. Trs. 954. Ab. 1891, 124.
241. **Vadsø**, nær byen. Som R. 88 eller 86, men med rette indskjæringer istedetfor agnorer og betydelig bredde. 16 cm. lang, 4,5 cm. bred. Rødbrun sk. Trs. 387. Ab. 1879, 265.
242. **Varangerfjorden**. Uden agnorer, afb. Ab. 1898, 124 fig. 18. 18 cm. lang, men kun lidt over 1 cm. bred. Brunsort sk. Fisket op fra 100 favnes dyb, idet angelen hagede sig i et til stykket fæstet bunddyr. Trs. 1263. Ab. 1898, 122.
243. „ „ Eiendommelig form. Et ca. 8 cm. langt, indtil 4 cm. bredt blad med noget afrundet od og med midtryg, som gaar jevnt over i en ca. 6,5 cm. lang, 3—1,5 cm. bred tange. Den kunde mulig opfattes som en tveegget kniv; men den første bestemmelse er sandsynligst. Mørkgraa sk. Ogsaa opgivet at være f. paa omtr. 100 favnes dyb i fjorden, omtr. 1 mil indenfor Vadsø og $\frac{1}{2}$ mil fra det nordre land, idet den blev hængende ved en lineangel. Fundopgavens store overensstemmelse men den for foreg. gjør dens paalidelighed tvivlsom. T. 6815. Indkommen 1902.
244. **Sydvaranger**, Ropelvbugten. Et omtr. 18 cm. langt, 5,5 cm. bredt brudstk. af en spids, der har været meget stor. C. 3707. N. Fornl. 711. Ab. 1871, 109.
245. **Finmarkens amt**. Med agnorer. Omtr. 11 cm. lang, 3,5 cm. bred. Rødbrun, graaflammet sk. B. 45. Lor. 29.

II.

Knive,

eneggede og tvæeggede.

Akershus Amt.

1. **Ullensaker**, Kløften jernbanestation. Egen form med haandtaget udgaaende fra midten af bladets rygside. 10,5 cm. lang, bladet lidt over 5 cm. bredt. C. 13730. Ab. 1887, 75.
2. **Nes**, Bødding. Kort og bredt blad uden haandtag, sterkt krummet egg. 5,7 cm. langt, 3,7 cm. bredt. C. 14514. Ab. 1888, 164, afb. smst. fig. 2.
3. **Kraakstad**, Grytelandskytten. Lig den fra Kløften, men med bredere haandtag. Knap 5 cm. lang, bladet knap 3 cm. bredt. C. 14731. Ab. 1889, 117.
- ?4. " , Eikjol. Haandtaget i samme længdelinje som bladet, og ryggen retlinjet. Eggen tilsleben mest fra den ene side. 11 cm. lang. C. 17938. Ab. 1895, 61.

Kristians Amt.

- ?5. **Gran**, Dynna. En rullesten, der af naturen har form omtr. som en skiferkniv og ved slibning har faaet en egg. C. 16613. Ab. 1892, 65.

Buskeruds Amt.

- ?6. **Hole**, Ruds-Ødegaard. Af form som en skjev firkant med eggslibning i en af de kortere kanter, hvor stykket er tykkest. 5 cm. lang, 4 cm. bred i eggen. C. 14026. Ab. 1888, 120.

Jarlsberg og Larviks Amt.

- ?7. **Sande**, Fostvet. Fladt, tyndt, i kanterne tildannet stykke skifer af form som haandtaget og endel af bladet af en skiferkniv. 16,5 cm. langt, bredde i bruddet ca. 7 cm. C. 14754. Ab. 1889, 120.

- ?8. **Sande**, Myre. Fladt skiferstykke med naturlig form omtrent som en enegget kniv med tilsleben egg mod den ene ende. C. 16885. Ab. 1892, 75.
- ?9. **Rannes**, Sulutvet. Med sterkt indsnit i overkanten mellem blad og haandtag. 7,8 cm. lang, 3,3 cm. bredt blad. C. 14806. Ab. 1889, 125.
- ?10. **Brunlanes**, Manvik. En uregelmæssig firkant med egg i den ene kant. C. 15157. Ab. 1890, 72.

Stavanger Amt.

11. **Avaldsnes**, Bloheien. Tveegget. Mellem blad og haandtag en liden afsats; ellers omtr. retlinjet i den ene kant, jævnt krummet baade i blad og skaft i den anden. Blad og skaft omtr. lige lange. 31 cm. lang, indtil 4,7 cm. bred. Rødbrun flammert sk. St. 2. Ab. 1878, 291.

Romsdals Amt.

12. **Vøø**, Vestad (Sekken). Tveegget. Lig den fra Avaldsnes, men lidt krummet paa ryggsiden. 22 cm. lang, deraf bladet omtr. 12 cm., indtil 4,5 cm. bred. Rødbrun, graaflammet sk. T. 2074. Ab. 1878, 288.

Søndre Trondhjems Amt.

13. **Hevne**, Sundan. Som R. 56, men har sin største bredde nærmere skaftet. 18 cm. lang, deraf bladet 14,5 cm., indtil 6 cm. bred. Ufuldendt, idet den kun er tilhuggen, men mangler slibning, og forsaavidt temmelig ualminnelig (jfr. nr. 48, 97 og 112). Rødbrun sk. T. 3370. Ab. 1885, 134.
14. „ „ samme gaard. Beslægtet med R. 55, men uden udpræget skaftstykke og mere krum, navnlig ved odden. Knopper kun ved skaftets ende. 10 cm. lang mellem endepunkterne, knap 3 cm. bred. Rødbrun sk. T. 3525. Ab. 1886, 122.
15. **Hiteren**, Skjærbusdal. Som R. 55. 15 cm. lang, knap 3 cm. bred. Violet sk. T. 5142. Ab. 1897, 90.

16. **Ørlandet**, Hegg (Agdenes). Som R. 55, men har indhak i kanterne istedetfor knopper mellem blad og skaft. Nu 14,5 cm. lang, men lidt ufuldstændig, indtil 3,5 cm. bred. Graabrun sk. T. 3222. Ab. 1884, 74.
17. „ , Sæternes (Agdenes). 3 eneggede knive af graa sk., nemlig: et 6,5 cm. langt, indtil 4 cm. bredt brudstk. af bladet af en, der maa have lignet R. 56, — skaftet og et stk. af bladet af en, der kan have været en mellemform mellem R. 54 og 56, — den forreste del af en stor kniv, beslægtet med R. 56. I samme jordstykke er f. 8 spidser; fundpladsen maa ansees som boplads. T. 1546. 4492 f. Ab. 1875, 60. 1893, 127.
18. **Bjugn**, Botngaarden. Originalen for R. 57. Rødbrun sk. T. 1333. Ab. 1874, 50.
19. **Aafjorden**, Sandneset. Nærmest lig R. 55, men uden knopper; derimod et hak, hvor skaftstykket begynder. Ogsaa den ydre del af ryggen er sleben som egg. Nu 8,5 cm. lang, men en del af skaftet mangler, indtil 2 cm. bred. Violet sk. T. 2228. Ab. 1879, 214.
20. „ , Teksdal. Bladet nærmest lig R. 57, men meget stumpere vinkel mellem dette og skaftet. 10 cm. lang, indtil nær 3,5 cm. bred. Rødbrun sk. T. 1334. Ab. 1874, 50.
21. „ , Teksdal. Nærmer sig til R. 56. 15,5 cm. lang, indtil nær 5 cm. bred. Paa begge sider indridset figurer, der maa betegne fiske. T. 2631. Ab. 1881, 114 (med afb.). Afb. nedf. som fig. 12 i $1\frac{1}{2}$ størrelse.

Fig. 12. $1\frac{1}{2}$.

22. **Bjørnør, Løvvik.** Boplads. 12 eneggede knive, alle ufuldstændige, desuden endel usikre. Enkelte stykker tyder paa eksemplarer af mere usædvanlige former. Dels af skifer, dels af sandsten. F. sammen med endel spidser af sk., en økse af do., pilespids og skjerver af flint, ovale stene med fure. T. 4734. 4836 f. 4895 ff. 5652. Ab. 1894, 147. 1895, 50. 1895, 95.
23. „ , **Løvstrand.** Boplads. 2 fuldstændige knive af sk., en nærmest som R. 56, en imellem R. 56 og 57, afb. nedf. som fig. 13; 5 ufuldstændige knive, deraf 1 af sandsten. F. med flere spidser og nogle emner af sk. og ovale stene med fure. T. 2835. 4946 ff. 5093. Ab. 1882, 131. 1896, 98. 1897, 86.

Fig. 13. $\frac{2}{3}$.

24. „ , **Aakernes.** Boplads. Smaa brudstkr., antagelig af 3 eneggede knive. Det ene er ialfald sikkert af en kniv, som maa have haft en med R. 55 beslægtet form. Graabrun sk. F. paa samme plads som 7—8 spidser af sk., verkstedsaffald af flint og ovale stene med fure. T. 5100 f. Ab. 1897, 86.
25. „ , **Salbuvik.** Brudstk. af bladet af en kniv, som har haft en retlinjet ryg og meget langstrakt form, — od-

- stykket af en kniv, der kan have været en mellemform af R. 56 og 57, begge af rødbrun sk. F. paa samme plads som 4 spidser af sk., en liden skraber af flint, et stykke af en slibesten m. m. T. 6545 f. Ab. 1901, 377.
26. **Bjørnør**, Helvik. Som R. 55, med sterkt opbøiet spids og knopper mellem blad og skaft. Det yderste af odden og størstedelen af skaftet mangler. Nu 11 cm. lang, noget over 3 cm. bred. Lysgraa sk. T. 4861. Ab. 1896, 91.
27. **Stadsbygden**, Sørli. Noget lig R. 55, men med opbøiet spids, bredere blad og krummere egg, ingen knopper, men hak i begge kanter henimod enden af skaftet. 10 cm. lang, men ufuldst. i odden, over 3 cm. bred. Brunlig sk. T. 4820. Ab. 1895, 48.
28. **Stadsbygden**, Brøskift. Af typen R. 57, men med stumpere vinkel mellem blad og skaft. 10,5 cm. lang, nær 4 cm. bredt blad. T. 2397. Ab. 1880, 228.
29. **Røros**, prestegjeldet. Tveegget kniv af brun, graaflammet sk. Skaftet endende i et udpræget dyrehoved. 22 cm. lang, indtil 4,5 cm. bred. Fundopgaven er mulig ikke paa-lidelig, idet stykket er indkjøbt fra Jemtland. T. 5012. Ab. 1896, 102 f. Afb. smst.

Nordre Trondhjems Amt.

30. **Verdalen**, Vist. Haandtag, form: af en tveegget kniv af sk. T. 3541. Ab. 1886, 122.
31. **Stenkjær**, Vaattabakken. Affaldsdyng. Mellemform mellem R. 56 og 57, 13 cm. lang, eggen delvis afbrækket. Graa sk. F. med økser og spidser af sk., økse af elgstak, pilespidser af ben. T. 1100. Ab. 1872, 54.
32. **Overhallen**, Ristad. Originalexpl. for R. 55. Ca. 18 cm. lang, 3,5 cm. bred. C. 5451. Ab. 1871, 77. Afb. smst. fig. 2.
33. **Flatanger**, Bøleseter. Boplads. Omtr. 40 eneggede knive, en fuldstændig af type R. 57, afb. her som fig. 14 i

$\frac{1}{1}$ størrelse, — 8 mere og mindre ufuldstændige af samme type, — 1 af type R. 56, men spidsere mod odden, og et større brudstk. af en meget stor af lignende type, — 2 ufuldstændige af typen R. 55, uden knopper, men med hak i den bagre ende, — 3 midtstykker af knive af samme type R. 55, — brudstk. af en stor, langbladet, maaske af en mellemform mellem R. 56 og 57, — brudstk. af 22 forskellige, hvoraf endel skjønnes at have haft form som R. 57, — og endelig nogle usikre brudstkr. Rødbrun og graa sk. Om fundet forøvrigt se under „Spidsler“.

Fig. 14. $\frac{1}{1}$.

34. **Flatanger**, Bølestrand. Boplads nær den foreg. Ca. 25 eneggede knive, de fleste i mindre brudstkr., men 2 omtr. fuldstændige af typen R. 57; desuden enkelte tvivlsomme brudstkr. Om fundet forøvrigt se under „Spidsler“.
35. „ , Ørsnev. Som R. 55 med sterkere krummet ryg; skaftstykket mangler, nu 9 cm. lang. Violet sk. T. 3218. Ab. 1884, 74.
36. „ , Ørsnev. Skaftstykket af en kniv som R. 57. Rødbrun sk. Neppe f. paa samme sted som den foreg. T. 5123. Ab. 1897, 88.

37. **Flatanger**, Haastad. Størstedelen af skaftet af en kniv som R. 55 med knopper ved enden. Rødbrun sk. Fra samme gaard 2 spidser af sk. T. 5268. Ab. 1898, 111.
38. „ , Halmø. Lig R. 55, men ryggen sterkere bøiet, navnlig mod odden. Istedetfor de indre knopper er der her hak i kanterne ved overgangen mellem blad og skaft. 15,5 cm. lang. Afb. nedf. som fig. 15 i $1/2$ størrelse. Rødbrun sk. Fra samme gaard haves 1 spids af sk. T. 4090. Ab. 1890, 100.

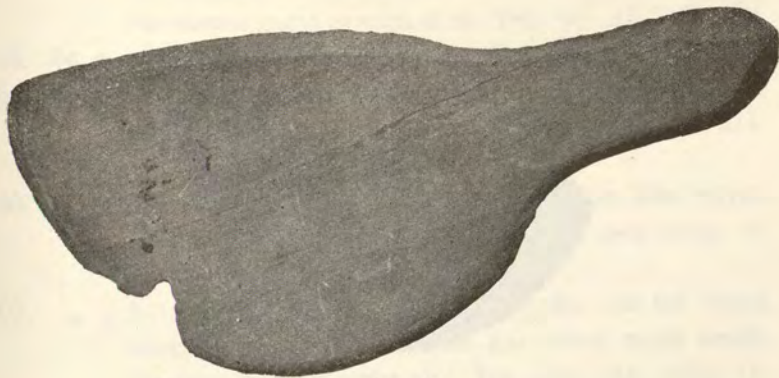
Fig. 15. $1/2$.

39. „ , Sitter. Af en med R. 57 beslægtet form, med skaftet lodret paa bladets længdeakse. 17,5 cm. lang. C. 10050. Ab. 1880, 193, afb. smst. fig. 2.
40. **Fosnes**, Engesvik. Af typen R. 55, men kortere og bredere og derfor med meget mere buet egg. Af skaftet kun en stump tilbage; knopper ved dets begyndelse. Bladet 7 cm. langt, 3 cm. bredt. Lys violet sk. T. 5120. Ab. 1897, 87 f.
41. „ , Finnanger. Skaftstykket af en liden kniv, maaske af formen R. 55. Rødbrun sk. Paa samme gaard f. en spids af sk. T. 5815. Ab. 1899, 147.
42. **Nærø**, Hasfjord. Noget lig R. 54, men med en hæl mellem blad og skaft. 11,5 cm. lang. Brun-violet sandsten. Paa samme gaard er f. en spids af skifer. T. 6587.
43. 44. **Kolvereid**, Skage. 1) Af typen R. 55, med knopper ved skaftets begyndelse og ende; den forreste del af bladet afbrækket, nu 16,5 cm. lang. Brun sk. — 2) Af beslægtet type, men uden udpræget skaftstykket og noget mere buet egg og ryg. Mørkgraa sk. T. 2927 f. Ab. 1883, 79.

45. **Leka**, Frøvik. Nærmest af typen R. 55, men med forholdsvis bredere og kortere blad og derfor krummere egg. Rødbrun sk. C. 7468. Ab. 1875, 84.
46. „ „, Rosvik (Røseide). Af typen R. 56. Noget over 10 cm. lang. Rødbrun sk. B. 99. Lor. 28, med afb.

Nordlands Amt.

47. **Bindalen**, Opdal. Det meste af bladet, antagelig nærmest lig R. 57. Rødbrun sk. F. nær sammen med en spids. T. 2123. Ab. 1879, 205.
48. **Alstahaug**, Sandnes, ved Sandnessjøen, sandsynlig boplads. 3 som R. 57 med sterkt fremspringende hæl og steilt opstaaende, langt skaftstykke, den ene kun tilhuggen, men ikke sleben, rødbrun og mørkbrun sk., — 1 af en mellemform af R. 54 og 57, sortgraa sk., — ufuldst. blad af rødbrun sk., som R. 57, — del af bladet af en kniv af graa sk. af samme type. F. paa et temmelig samlet omraade sammen med 6 spidser og en hulmeisel. T. 1877 f. 2848 f. 3205 f. Ab. 1877, 37. 1882, 132. 1884, 72.
49. **Vefsen**, Svenningdalen. Type ukj. Trs. 475. Ab. 1881, 130.
50. **Hemnes**, Finneid. Som R. 54, men med omtr. ret udstaaende skaft. Ualmindelig stor; hele længde 15,5 cm.,

16. Fig. $\frac{2}{3}$.

- bladets største bredde 7 cm. Afb. her som fig. 16 i $\frac{2}{3}$ størrelse. T. 4827. Ab. 1895, 49.
51. **Bodo**, Aaseli. Antagelig enegget, 16 cm. lang, indtil 4,5 cm. bred; saaledes vel af en af formerne R. 55 eller 56. Grønlig sk. Paa samme gaard er f. en økse af sten med skafthul. Trs. 658. Ab. 1885, 138.
52. **Hammerø**, Sørkil. Jfr. R. 57? 9 cm. lang. Gulgraa sk. Trs. 406. Ab. 1879, 269.
- (?53. **Steigen**, Lund. Efter sigende et par „stenknive“, som er tabte. Kan dog godt være en misforstaaelse af spidser. Ab. 1883, 9).
54. **Ofoten**, Kongsbak. Tveegget kniv (urigtigt opført som „spids“), af form omtr. som Ab. 1878 fig. 32. 11 cm. lang. B. 4052. Ab. 1882, 108.
55. „ , Virek. 5 eneggede knive: 1) som R. 57, ualmindelig liden, knap 6 cm. lang, graabrun sk., afb. nedf. som fig. 17, — 2) ufuldst., af samme type, har været ualmindelig stor; bladet, hvoraf den forreste del mangler, indtil 6,5 cm. bredt, graa sk., — 3) forreste del af bladet, samme type, hvidgraa sk., — 4) brudstk. af bladet, utvivlsomt samme type, graa sk., — 5) ant. et skaftstykke af en stor kniv af rødbrun sk., vel som R. 56. F. tilligemed 3 spydspidser i en ager. T. 6781 ff. Jfr. under „Spidser“.

Fig. 17. $\frac{1}{1}$.

56. **Lødingen**, Stokke. 10,5 cm. lang, 3 cm. bred, graabrun sk. Trs. 116. Ab. 1874, 40.
57. " , " 2 enegg. knive, hvoraf den ene, som er hel, er 15 cm. lang. Vel varianter af R. 57? Graa sk. Paa samme gaard er f. en retmeisel og en spids af sk. Det er uvist, om det kan betragtes som et samlet fund. Trs. 341 f. Ab. 1878, 311 f.
58. " , Fjelddal. Tveegget kniv, 16 cm. lang, afb. Ab. 1878 fig. 32, grøn og rødbrun flammet sk. — Eneegget kniv, en variant af R. 54, afb. Ab. 1878 fig. 33, ikke mindre end 22 cm. lang mellem odden og skaftenden, flammet sk. som foreg. F. sammen i nyland paa en høide nær søen. Trs. 338 f. Ab. 1878, 310 f.
59. " , Fjelddal. Som R. 57, men usædvanlig stor, idet eggen er 18 cm. lang mellem hjørnerne. Graa sk. F. sammen med en stenøkse, noget lig R. 15. Om samme findested som de 2 foreg. knive, er ukjendt. Trs. 701. Ab. 1886, 126.
60. " , Nes. Type? 13,5 cm. langt, 3 cm. bredt blad. F. i en torvmyr. Graa sk. Trs. 698. Ab. 1886, 126.
61. **Hadsel**, Holmstad. Som R. 57? Bladet 9 cm. langt, 4,5 cm. bredt. F. i en torvmyr. Rødagtig sk. Trs. 699. Ab. 1886, 126.
62. " , Kalsnes. Halvmaaneformet kniv eller skraber, afb. Ab. 1886 fig. 6. 14 cm. lang, indtil 3 cm. bred. Sort sk. Paa samme gaard en spids af sk. Trs. 749. Ab. 1886, 129.
63. **Bø**, i prestegjeldet. Form ikke oplyst. Trs. 502. Ab. 1882, 147.
64. **Øksnes**, Finvaag. Jfr. R. 57, men med ret opstaaende skaftstykke. Eggen 13 cm. lang. Graagrøn sk. Trs. 214. Ab. 1876, 46.
65. " , Finvaag. Med smalt blad. Form ellers ikke oplyst. Graa sk. Uvist, om paa samme sted som foreg. nr. Trs. 628. Ab. 1884, 81.
66. " , Alfsvaag. 8,5 cm. langt skaftstykke, der har staaet retvinklet mod bladet; dette har været meget smalt. Flammet hvid og violet sk. Trs. 153. Ab. 1875, 41.

67. **Dværberg**, Aaknes. Noget lig R. 57, men med længere skaftstykke. Bladet 10,5 cm. langt. Graa sk. Trs. 770. Ab. 1886, 129.

Tromsø Amt.

68. **Kvæfjord**, Hundstad. 2 knive. Den ene jfr. R. 57, men med ret opstaaende skaft; stort expl. Afb. Ab. 1886 fig. 4. Trs. 690. Ab. 1886, 125. — Den anden af samme type, men med meget smalt blad og ret egg; ualm. liden, kun 4 cm. bred over eggen. Synes at være f. paa samme sted paa gaarden. Trs. 1031. Ab. 1894, 155.
69. „ „, Trastad. Originalen for R. 56. F. 6 fod dybt i jorden. C. 3319. N. Fornl. 695.
70. **Trondenes**, Fauskevaag. Som R. 58, næsten 15 cm. lang. C. 6297. Ab. 1873, 63.
71. „ „, Fauskevaag. Skraat udstaaende haandtag. 15 cm. lang egg. Grøn og rødbrun flammert sk. Trs. 208. Ab. 1876, 45.
72. 73. „ „, Fauskevaag og Brokvik. Sammenblandede fund: 2 tveeggede knive af sk. — 2 eneggede do. Formerne ikke nærmere bekendte. Trs. 536 ff. Ab. 1883, 53.
74. „ „, Brokvik. Jfr. R. 57? Mørkgrøn sk. Trs. 27. Ab. 1873, 86 (hvor stykket urigtig er bestemt som økse).
75. „ „, Nordvik. Jfr. R. 57. Brunlig sk. Trs. 28. Ab. 1877, 122.
76. „ „, Harstad. Jfr. R. 57, men med længere skaft, som staar næsten lodret omtr. fra midten af bladet. Trs. 335. Ab. 1878, 309.
77. „ „, Vaskinn. Nærmest lig R. 55, men uden knopper ved haandtaget. Omtr. 13 cm. lang. Trs. 1086. Ab. 1895, 96.
78. „ „, Grøta. Noget lig R. 58. 12 cm. lang. Lys, graa-violet sk. Trs. 390. Ab. 1879, 266.
79. „ „, For. Tabt kniv, f. paa samme sted som en økse og en hulmeisel af sk. Ab. 1895, 96.

80. **Trondenes**, Akerø. Jfr. R. 54? Trs. 470. Ab. 1881, 130.
81. " , Skaanland. Tveegget kniv, afb. Ab. 1879 fig. 59, 16 cm. lang, graagrøn sk. — 8 eneggede knive af forskellige former. En af dem, afb. Ab. 1879 fig. 60, er paa den ene side orneret med flere indgravede zikzaklinjer. Flere af dem ligner nærmest R. 57 og 54; en har skaftet staaende lodret paa bladet ved den ene ende (jfr. R. 58, men med skarpt hjørne bagtil). F. tillige med 4 spidser; se forøvrigt under „Spidser“. Trs. 395 ff. 677 ff. Ab. 1879, 267 f. 1885, 139.
82. " , Stornes eller Aarnes? 2 eneggede, den ene med skaftet næsten lodret op fra bladet nærmere den ene ende, den anden maaske noget lig R. 57. Graa sk. Trs. 392 f. Ab. 1879, 266 f.
83. " , Aarnes. Lig R. 56, men mindre og med smalere blad, 13 cm. lang. — Brudstk. af en lignende, men endnu mindre. Trs. 1265 f. Ab. 1898, 123.
84. " , Stensland. Tveegget, afb. Ab. 1877 fig. 36. 18,5 cm. lang. Skaftet har endel hak i kanterne. Graagul sk. F. under grøftegravning paa lergrunden. B. 3163. Ab. 1876.
85. " , Tennevik. Jfr. R. 57? C. 4147. Ab. 1877, 122.
86. " , Tennevik. Eiendommelig form med retlinjet egg. Grønlig sk. Trs. 140. Ab. 1875, 41.
87. " , Breivik. Tveegget, afb. Ab. 1898 fig. 19, 17,5 cm. lang. Graa sk. Paa samme gaard er f. en spids. Trs. 1270. Ab. 1898, 123.
88. " , Tjøtta. Af typen R. 54, men med smalere blad og spidsere od. 15 cm. lang. Grøn sk. Trs. 1279. Ab. 1898, 135.
89. **Ibbestad**, Havnvik. Som R. 57. Bladet omtr. 11 cm. langt. Graa sk. F. sammen med en økse af sk. (afb. Ab. 1876 fig. 5). C. 7673. Ab. 1876, 65.
- ? 90. " , Sammesteds er f. et senere tabt stenredskab, „maaske en enegget kniv“. Ab. 1878, 50.
91. " , Aandervaag. Som R. 57, men større. Rødbrun sk. Trs. 1288. Ab. 1900, 260.

92. **Tranø**, Merkesnes. Tveegget. Omtr. 14 cm. lang. Rødbrun sk. med graagrønne flammer. C. 6166. Ab. 1872, 91 (der urigtig bestemt som spydspids).
93. „, Klauven. Jfr. R. 54. 10,5 cm. lang. Sort sk. F. sammen med en økse af sk., originalen for R. 13. C. 6167. Ab. 1872, 91.
94. „, Dyrøklauven. Jfr. R. 57. Har et svært skaftstykke i forhold til bladet. Graabrun sk. Trs. 288. Ab. 1877, 48.
95. „, Dyrøklauven. Tveegget, som R. 61; 15 cm. lang. Sammesteds f. en spids af sk. (som R. 84). Trs. 526. Ab. 1883, 52.
96. „, Lekangen. Stor kniv af sk. Tabt. Ab. 1887, 14.
97. „, Valvaag. Plumpt arbeidet, kun delvis sleben, form ikke nærmere oplyst (jfr. R. 57?). 10 cm. lang. Paa samme gaard f. en spids og en kniv af sk. Trs. 809. Ab. 1887, 131, jfr. 14.
98. „, Kongsvik (Sørreisen). Lig R. 58. Skaftstykket 11 cm., bladet 5 cm. langt. Mørkgrøn sk. Trs. 843. Ab. 1888, 183.
99. „, Lien. Tveegget kniv, originalen for R. 61. 21 cm. lang. — Enegget kniv, som R. 56. 11 cm. lang. F. sammen. C. 5115 f. Ab. 1870, 70.
100. **Berg**, Flakstad. Tveegget kniv. Vel 13 cm. lang. Graalig sk. F. med 2 spidser og flere stensager i en morænevold. Trs. 22. Ab. 1877, 111 (der bestemt som spydspids), jfr. 1871, 109 og 1887, 11.
101. **Lenviken**, prestegaarden. Ufuldst. kniv, 11 cm. lang, f. sammen med en lignende, men mindre i en stor sten-kiste, som ikke syntes at have havt bund- eller dækstene. C. 3320. Ab. 1871, 109.
102. **Balsfjorden**, Svartnes. Som R. 56. 17,5 cm. lang, men lidt ufuldst. Rødbrun sk. Trs. 1285. Ab. 1899, 136.
103. **Tromsøen**, nær byen. Jfr. R. 57. Afb. Ab. 1867 fig. 1. C. 2033. N. Fornl. 701.
104. „ (findestedet usikkert). Noget lig R. 54 og Ab. 1878 fig. 33. 12 cm. lang. Grøn sk. Trs. 382. Ab. 1879, 263.

105. **Tromsøen.** 13,5 cm. lang. Graa sk. F. nær 1 m. under overfladen i et lag skjælsand. Trs. 467. Ab. 1880, 283.
106. „ , i Tromsø by. Originalen for R. 54. C. 1875. N. Fornl. 701.
107. **Tromsøundet, Kalfjordeidet.** Egen form, afb. Ab. 1877 fig. 7. 8,5 cm. lang. F. sammen med 4 andre tabte, der sagdes at have havt omtr. samme form. Trs. 271. Ab. 1877, 46.
108. „ , Simavik. Økselignende form, med lodret, bredt skaftstykke og lavt, lidet blad. 10,5 cm. lang, 6 cm. bred over eggen. Afb. Ab. 1886 fig. 5. Hvidgraa sk. Efter formen og den ualmindelige tykkelse tør det maaske være tvivlsomt, om den er at opfatte som kniv. Trs. 735. Ab. 1886, 128.
109. „ , Tønsnes. Som R. 56, men med smalere og spidsere blad. 16 cm. lang. Rød- og grønflammet sk. Paa samme gaard er f. en spids af sk. Trs. 1325. Ab. 1900, 263.
110. **Karlsø, Vannøen.** Maa være meget bredbladet, da den angives at være 12 cm. lang og indtil 7 cm. bred. F. sammen med en skiferspids. Trs. 501. Ab. 1882, 146.
111. „ , Sletnes. Lig R. 56, men med bredere blad og spidsere od; 20 cm. lang, bladet indtil 7 cm. bredt. Hvidgraa sk. Trs. 844. Ab. 1888, 183.
112. **Tromsø amt?** Halvtildannet kniv, uden skaftstykke og kun delvis sleben. 18 cm. lang, 4 cm. bred. Trs. 1072. Ab. 1895, 95.

Finmarkens Amt.

113. **Alten, Kongshavnbugt.** C. 1816. N. Fornl. 703.
114. „ , Langfjord. Jfr. R. 54. 19 cm. lang, bladet indtil 6 cm. bredt. Grøn sk. med mørkebrune flammer. Trs. 842. Ab. 1888, 183.
115. **Talvik, Korsnes.** Sandsynlig som R. 57. Rødbrun sk. F. sammen med eller i nærheden af en skiferspids. Trs. 55. Ab. 1874, 40. 1877, 122.

116. **Tanen**, Langnes. Variant af R. 58 med skarpere vinkel bagtil. Afb. Ab. 1876 fig. 7. 19 cm. lang; plump og tyk, kun sleben i eggen. Graa sk. C. 8063. Ab. 1877, 6 f. 123.
117. **Vadsø**, Tyby. Tveegget, jfr. R. 61, afb. Ab. 1876 fig. 6. Over 20 cm. lang. Blaagraa sk. C. 8064. Ab. 1876, 7.
118. „ , Andersby. „Kniv af sten“, f. ved torvskjæring. Tabt. Ab. 1891, 8.
119. **Nesseby**, Abelsborg. Originalen for R. 58. Rød og grøn sk. Trs. 265. Ab. 1877, 123.

Nedenfor følger en schematisk oversigt over fundenes
fordeling over landet.

I. Spidseser.

	Ialt.		Deraf paa bopladsse.		Deraf med flintsager.	
	Fund.	Styk- ker.	Fund.	Styk- ker.	Fund.	Styk- ker.
Smaølenenes amt	1	1				
Akershus amt	2	2				
Hedemarkens amt	8	10				
Kristians amt	4	4				
Buskeruds amt	2	2				
Jarlsberg og Larviks amt	2	2				
Bratsberg amt	5	5				
Nedenes amt	"	"				
Lister og Mandals amt	4	4				
Stavanger amt	24	42	?	?	13	28
S. Bergenhus amt	3	4	1 (2?)	1 (3?)		
N. Bergenhus amt	2	2				
Romsdals amt	22	26				
S. Trondhjems amt	49	80	5	33	3	20
[Deraf Fosens fogderi	38	69	5	33	3	20]
N. Trondhjems amt	28	ca. 163	3	ca. 137	2	135
[Deraf Ytre Namdalen	21	ca. 154	2	ca. 135	2	135]
Nordlands amt	32	44	2	8		
Tromsø amt	46	52	2	4		
Finmarkens amt	11	11				
	245	454	13(14?)	ca. 183	18	ca. 183

II. **Knive.**

	Ialt.		Deraf paa bopladse.		Deraf med flintsager.		Deraf tveeggede Stykker.
	Fund.	Stykker.	Fund.	Stykker.	Fund.	Stykker.	
Smaalenes amt	”	”					
Akershus amt	4	4					
Hedemarkens amt	”	”					
Kristians amt	1	1					
Buskeruds amt	1	1					
Jarlsberg og Larviks amt	4	4					
Bratsberg amt	”	”					
Nedenes amt	”	”					
Lister og Mandals amt .	”	”					
Stavanger amt	1	1					1
S. Bergenhus amt	”	”					
N. Bergenhus amt	”	”					
Romsdals amt	1	1					1
S. Trondhjems amt . .	17	39	4	25	3	17	1
[Deraf Fosens fogderi . .	16	38	4	25	3	17]	
N. Trondhjems amt . .	17	ca. 80	3	ca. 66	2	ca. 65	1
[Deraf Ytre Namdalen . .	14	ca. 77	2	ca. 65	2	ca. 65	
Nordlands amt	21	33	2	11			2
Tromsø amt	45	64	1	9			9
Finmarkens amt	7	7					1
	119	235	10	111	5	82	16

Antallet af kjendte stykker bliver efter dette 454 spidser i 245 fund og 235 knive i 119 fund. Naar hensyn tages til, at spidser og knive oftere forekommer i samme fund, bliver det samlede antal af fund i det hele 348. Det samlede antal af enkelte stykker er ca. 689. Heri er ogsaa medregnet de fund og enkelte stykker, som er betegnede som tvivlsomme, ligesom det ogsaa er muligt uagtet den nøiagtighed, jeg har søgt at anvende, at enkelte fund kan være overseede af mig. Hovedsummerne kan derfor kun ansees som omtrentlig rigtige.

For at belyse, hvor sterkt antallet af kjendte fund er tiltaget i løbet af en menneskealder, hidsættes her resultatet af nogle tidligere optællinger.

I 1871 kjendtes fra hele landet tilsammen 45 fund med 50 enkelte stykker, deraf 39 spidser og 11 eneggede knive (Ab. 1871 s. 100 ff.).

I 1874 opgives antallet til 56 spidser og 20 knive (Beretn. fra Kongressen i Stockh. I s. 178).

I 1876: 66 spidser og 22 knive i 75 fund (Thj. VSS. 1875 s. 53 ff.).

I 1885: 160 spidser og 74 eneggede knive; tveeggede knive betegnes som „sjeldne“ (O. Rygh, Norske Oldsager III s. 2 f.).

Antallet af enkelte stykker er tiltaget endnu sterkere end antallet af fund, fordi opdagelsen af de store bopladse, hvoraf hver enkelt har leveret større eller mindre mængder af oldsager, fornemmelig tilhører de senere aar.

Idet det foreliggende materiale saaledes er vokset i betydelig grad, er det billede, som fundenes udbredelse over landet giver, blevet i nogen grad forandret. Imidlertid kan det dog fremdeles hævdes, at forholdet er dette, at den allerstørste del af fundene tilhører den nordlige del af landet fra Romsdals fogderi af. Og 257 fund eller 74 pct. af det samlede antal tilhører de 5 nordligste amter, S. og N. Trondhjem, Nordland, Tromsø og Finmarken.

Den form af skiferoldsager, for hvilke jeg antager at det især kan hævdes, at det gamle forhold med hensyn til udbredelsen fremdeles praktisk talt er gjeldende, er de eneggede knive. Af de

ca. 220 stykker, som nu kjendes af saadanne er 210 eller 95 pct. fundne nordenfor sydgrænsen af S. Trondhjems amt.

En tilsyneladende forrykkelse i forholdet med hensyn til knivene kan man vistnok finde i en gruppe af fund med tilsammen 10 stykker fra fire af de sydøstligste amter. Af disse mener jeg imidlertid at den største del ikke med rette kan regnes med i denne klasse af oldsager, som i det nordlige Norge idethele fremtræder i bestemte og let gjenkjendelige former. De fleste af dem kan kun henføres hid af hensyn til, at det er flade stykker af skifer, hvis ene kant har faaet en eggslibning. Det er imidlertid noget, som maa kunne have hændt overalt, hvor en stenalder har hersket, og maaske ogsaa til andre tider, at stykker af sten, som havde en naturlig form, der gjorde dem nogenlunde skikkede til skjærende redskaber, yderligere gjordes egnede dertil ved tilslibning af en egg, især naar de var af en stenart, som er saa let at bearbejde som skiferen. Et saaledes tildannet stykke er ikke dermed godtgjort at høre til den oldsaggruppe, som man kalder eneggede skiferknive.

Et par af de paa Østlandet fundne stykker (1 og 3) maa imidlertid vistnok regnes for at høre til gruppen. Men her kommer et andet hensyn i betragtning, som gjør, at man maa være varsom med paa grundlag af nogle enkeltstaaende fund at drage slutninger, som strider mod, hvad der ellers fremgaar af et meget stort materiale. Det har utvivlsomt hændt, at oldsager af typer, som var noget paafaldende og vakte interesse, i de senere aarhundreder er blevne førte bort fra sit oprindelige findested. Og ligesom det den dag idag erfaringsmæssig kan hænde, at fundne oldsager af sten atter kommer af veien og paa en eller anden maade igjen kommer i jorden, kan dette ogsaa tidligere have hændt med saadanne til andre strøg bortførte stykker. Dette kan navnlig have foregaaet siden det 17de aarh., fra hvilken tid sands for oldsager har været oppe hos enkelte inden de dannede klasser, særlig blandt den omflyttende embedsstand. Denne betragtning har vistnok ogsaa sin gyldighed, naar flintsager, som efter form og arbejdsmaade snarest skulde formodes at være danske, enkeltvis kan findes i Norge udenfor de almindelige grændser. Ved saadanne forekomster har det sin betydning at kjende de gaardes historie,

paa hvilke fundene er gjorte. Er det gaarde, paa hvilke der før i tiden har boet embedsmandsfamiljer, bliver muligheden for, at en overflytning af oldsager i tidligere tid kan være foregaaet, større, end naar det er gamle bondegaarde.

Jeg tror derfor, at det fremdeles kan fastholdes som en kjendsgjerning, der er bestyrket ved den aldeles overveiende mængde af de i senere tid tilkomne fund, at de eneggede skiferknives udbredelse ikke strækker sig ud over sydgrænsen af S. Trondhjems amt. Med hensyn til de tveeggede knive er maaske forholdet noget anderledes. Disse maa have været anvendte som dolke.

Et forhold, som ogsaa er blevet bekræftet under materialets tilvækst, er at det aldeles overveiende antal af fund skriver sig fra kystbygderne. I høi grad betegnende er saaledes den stilling, som Fosens fogderi, der er et rent kystdistrikt, med hensyn til antal af fund indtager i sammenligning med amtets 3 andre fogderier, og ligeledes Ytre Namdalen i sammenligning med Indre Namdalen og de to andre fogderier i N. Trondhjems amt. Alle de kjendte boplads eller verkstedspladse ligger ogsaa i kystbygder. Den eneste, som ikke findes ved havkysten, nemlig bopladsen ved Stenkjær, ligger dog ved bredden af det inderste af Trondhjemsfjorden. Naar man bedømmer betydningen af denne kjendsgjerning, er det dog nødvendigt at tage hensyn til, at der i kystegnene foregaar en sterkere jorddyrkning og navnlig mere rydning af nyt land end i store dele af indlandstrakterne. Det gaar saaledes ikke an at benægte muligheden af, at der f. eks. ved de store vande i skovstrækningerne i det inderste af Namdalen kan existere levninger efter boplads af samme art som de i Fosen og Flatanger fundne, uden at der har været nogen anledning til, at de er blevne opdagede, fordi der i disse egne saa godt som ikke foregaar nogen jorddyrkning.

I lignende grunde kan man maaske ogsaa søge forklaringen til, at der i Finmarkens amt er gjort færre fund af skifersager, end man kunde have ventet.

Imidlertid bliver det dog et faktum, som man ved behandlingen af det foreliggende materiale maa lægge vægt paa, at de indre bygder i det nordenfjeldske, selv de dalbygder og slettebygder,

hvor jorddyrkningen er sterk, er fattige paa disse fund i sammenligning med kystbygderne.

Omvendt maa man af den samme grund lægge saa meget større vægt paa, at en saa forholdsvis stor del af de spidser, som kjendes fra Østlandet, skriver sig fra fjeldtrakterne og de mere afsidesliggende skovbygder. De 6 fund, som kjendes fra Kristians og Buskeruds amter, er alle fra høifjeldet, og i Hedemarkens amt er den allerstørste del fra de indre bygder nærmest rigsgrænsen og høifjeldet; det eneste, som kjendes fra Hedemarkens fogderi, er fra aasbygden i Ringsaker. Med hensyn til Bratsberg gjør et lignende forhold sig gjældende, idet omtrent alle fundene er fra de nærmere under fjeldet liggende bygder, medens findestedet for det til Bamle henførte fund er usikkert.

Større vægt kan man derimod lægge paa de forholdsvis talrige fund af skiferspidser fra de sydvestlige landsdele, navnlig fra Jæderen, og endnu mere paa forekomsten af flint og skifer i forening paa verksteds- og boplads, naar spørgsmaalet er, om man kan opretholde den ældre opfatning af den saakaldte arktiske oldsag-gruppe og dens forhold til den almindelige skandinaviske.

I Norge blev denne gruppe først udskilt som en egen art af oldsager af professor O. Rygh i Ab. 1866 s. 100 ved beskrivelsen af en skiferspids fra Tromsø (nr. 218 i ovenst. fortegnelse). Han bemærker der: „Spyd- og pilespidser af dette eiendommelige slags er ikke sjeldne i Norge; undertiden har man ogsaa fundet knive af samme stenart og af en særegen form (rimelig brugte til skindberedning). Disse sager maa antages at tilhøre en anden kultur og et andet folk, end de almindelige, velbekjendte stenoldsager, der stemmer i form og stof med Danmarks og Sydsveriges. De findes netop hyppigst i Tromsø og Finmarkens amter, hvor de almindelige stensager er yderst sjeldne; man kan saaledes vel med rimelighed henføre dem til Lapperne“. Omtrent samtidig blev en lignende opfatning udtalt med hensyn til de i Sverige fundne skifersager af nuv. riksantiquar H. H. Hildebrand.

I en afhandling af O. Rygh i Ab. 1871 s. 100 ff. om den netop fundne affaldsdyngge ved Stenkjær er samme emne gjort til

gjenstand for en udførligere behandling, knyttet til en oversigt over de indtil da kjendte fund af kniver og spidser. Her udvikles nærmere, at man i Norge, i Sverige og sandsynlig i flere lande af lige nordlig beliggenhed maa antage to stenalderskulturer og to stenaldersfolk. Den ene af disse kulturer kunde man da kalde den arktiske, da dens efterladenskaber overalt kun synes at forekomme langt mod nord og, som de i Norge gjorde fund synes at vise, er hyppige nordenfor polarkredsen, hvor derimod levninger af den i sydligere egne herskende stenalderskultur enten slet ikke eller kun ganske undtagelsesvis findes. Og denne arktiske kultur har man vist al grund til at henhøre til Lapperne, da dette folk, saa langt som historisk erindring gaar tilbage, har boet i de egne, hvor de fleste vidnesbyrd om dens tilstedeværelse findes. Der mindes her ogsaa om de samme gjenstandes forekomst i Finland og det nordlige Rusland, hvor det samme folk har færdedes. Spørgsmaalet om disse to stenalderskulturers forhold til hinanden i tiden, om de er samtidige med hinanden eller den ene ældre end den anden, lader forf. foreløbig ubesvaret, da det foreliggende materiale endnu var for lidet til deraf at drage slutninger derom. Men det betegnes dog som det paa forhaand sandsynligste, at den arktiske er ældre.

Ved kongressen i Stockholm i 1874 blev emnet behandlet i to foredrag, for Norges vedkommende af prof. Rygh, for Sveriges af prof. O. Montelius. I det første udvikles og begrundes nærmere de i den ovf. omtalte afhandling fremsatte anskuelser. Som et sterkt bevis paa berettigelsen af at udskille de to stenaldersgrupper som levninger fra to forskellige kulturer, som maa føres tilbage til to forskellige folk, fremhæves det, at man aldrig har fundet gjenstande af den ene og den anden gruppe forenede i samme fund. Her omtales ogsaa de utvivlsomt lappiske affaldsdynger paa Kjelmesøen og andre steder ved Varangerfjorden, hvor man kun finder redskaber af renshorn, og redskaber af sten mangler, og det antydes, at disse dynger maa skrive sig fra en meget fjern tid.

Professor Montelius giver i sit foredrag en udsigt over disse oldsagers udbredelse i Sverige og udtaler de samme anskuelser om deres stilling til de andre levninger fra stenalderen som prof. Rygh. I Månadsblad for 1874 (afhandlingen dog skrevet senere)

har samme forf. udførlig gennemgaaet alle de kjendte fund af gjenstande, hørende til den arktiske gruppe, i Sverige. Antallet af fundne spidser er her angivet til 64 og af knive til 9. Denne opfatning har samme forf. ogsaa fastholdt i det i 1895 udkomne verk „Temps préhistoriques de Suède“. Skifersagerne er arv efter Lapperne; deres forholdsvis talrige forekomst lige ned til Dalarne og Upland er et bevis paa, at dette folks udbredelse har strakt sig længere sydover i Sverige end i vore dage. Gravfundet paa Gothem paa Gotland, hvor 8 skiferspidser fandtes sammen med to flintøkser, beviser, at visse gjenstande, hørende til den arktiske stenalder, er samtidige med den yngste del af den sydsvenske stenalder. Og i deres forekomst her, hvor hverken skiferen eller flinten findes i naturlig tilstand, ser han et bevis paa skibsfartens og samfærdselens udviklede standpunkt paa denne tid.

Det er imidlertid naturligt, at en hel del af de fund, som i den senere tid er fremkomne i Norge, maatte være egnede til at vække tvivl om rigtigheden af den opfatning, at skifersagerne er levninger efter en egen stenalderkultur, der har staaet ganske selvstændig ved siden af den sydiskandinaviske, og som har tilhørt et eget folk, nemlig Lapperne. De forholdsvis talrige fund af skiferspidser fra den sydvestlige del af landet, fra Jæderen, kunde allerede synes uforenelige med denne teori, da det ikke vel er tænkeligt, at Lapper nogensinde kan have holdt til i denne del af landet. Men endnu mere betydning maatte der tillægges de verksteds- og bopladsfund, som efterhaanden opdagedes, og hvor gjenstande af flint og skifer forekom sammen paa en saadan maade, at de maa antages at være samtidig nedlagte. Dette gjælder baade de jæderske pladse, hvor pilespidser af skifer jevnlig findes enkeltvis blandt store mængder af flintstykker, og pladsene i Bjørnør og i Flatanger, hvor adskillige tildannede stykker og endnu mere arbejdsaffald af flint findes blandet med en overveiende mængde af redskaber, emner og affald af skifer. I den allersidste tid har hr. konservator H. Schetelig opdaget en boplads paa Vespestad paa Bømmeløen i Søndhordland, altsaa ligeledes i den sydvestlige del af landet, hvor ganske faa stykker af flint fandtes blandt en stor mængde

af arbejdede stykker og affald af stenarter, som hører hjemme paa selve stedet, og deriblandt halvdelen af en spydspids af grønlig skifer af typen R. 86, som derfor ogsaa maa antages at være arbejdet paa stedet (Fundet er beskrevet i Berg. Mus. Aarbog 1901 nr. 5).

De nye kjendsgjæringer, som efterhaanden kom frem, bragte prof. Rygh til at forandre de meninger, som han tidligere havde fremstillet som de sandsynligste om denne oldsaggruppes stilling til den almindelige stenalder. Sine ændrede anskuelser om dette spørgsmaal udviklede han i sine forelæsninger. Af hans forelæsninger i 1895 har hr. Schetelig i den ovf. citerede afhandling gjengivet et vistnok fuldstændig korrekt referat, hvori det vigtigste af hans bemærkninger om dette punkt er sammenfattet. Han udtaler her, at de vanskeligheder, som spørgsmaalet frembyder, kun kan løses ved at forudsætte, at disse oldsagformer ikke er oprindelig lappiske, men sydkandinaviske, som er blevne optagne af Lapperne, ligesom disse altid har laant af sine sydlige naboer. At de fortrinsvis har efterlignet disse former, kan forklares af, at det materiale, hvoraf skifersagerne forarbejdedes, forekom rigelig, hvor de færdedes, medens flint ikke fandtes. Efter denne opfatning skulde en god del af de fund, som man har henført til den saakaldte arktiske stenalder, navnlig alle fund fra landets sydligere del, maaske indtil langt op i Trondhjems stift, være at betragte som tilhørende det samme folk, som ogsaa har efterladt redskaberne af sydkandinaviske typer, medens fundene af de samme gjenstande fra de nordligste egne hidrører fra Lapperne, som ogsaa kan antages at have fortsat med at tilvirke og bruge saadanne redskaber, maaske længe efterat stenalderstiden var afsluttet i landets sydligere egne.

Som ovenfor sagt er det ikke hensigten her at optage til indgaaende drøftelse de spørgsmaal, som knytter sig til denne klasse af oldsagfund. Men jeg vil dog i al korthed anføre nogle betragtninger, som i mine øine har den betydning, at ikke alle vanskeligheder kan ansees som løste ved den ovenfor gjengivne forklaring, men at tvertimod nye tvivl reiser sig.

Det kan for det første synes mindre sandsynligt, at Lapperne dengang, da de først stødte sammen med sydligere folk i Norge og Sverige, endnu ikke skulde have lært at tilvirke redskaber af sten, ikke engang af en stenart, som er saa let at bearbejde, og som ofte i naturlig tilstand forekommer i stykker, der i den grad indbyder til bearbejdelse, som skiferen.

Mere vægt synes det mig at maatte lægges paa, at det efter denne opfatning maa synes vanskeligt at forklare, at redskaber af skifer er fundne saa yderlig sparsomt, eller saa godt som slet ikke, i vidtstrakte strøg af de sydligere dele af landet, som maa have være beboet af det folk, fra hvilket brugen af dette materiale og dets anvendelse i bestemte former først skulde være udgaaet. Det kan saavidt mig bekjendt ikke finde sin forklaring i, at tjenlige skifrige stenarter der ikke forekommer i naturen. Heller ikke i, at der i disse strøg har været saa rig tilgang af flint; thi paa mange steder er forholdet i denne henseende netop det modsatte. Det gaar heller ikke an at søge forklaringen i, at skiferen er et saa ufuldkomment materiale, at man kun i nødsfald vilde benytte sig af det. Til skjærende redskaber er det nemlig vistnok lidet skikket. Men spidser af skifer, som er bestemte til at overvinde en modstand, som møder i stykkets længderetning, har utvivlsomt været meget effektive vaaben, som neppe har staaet tilbage for lignende af flint.

Efter den opfatning, at det sydiskandinaviske folk skulde have brugt skiferen som en nødhjælp i de egne, saaledes i det Trondhjemske, hvor der var for liden tilgang paa flint, synes det mig ogsaa vanskeligt at forklare, at man ingensteds i det sydlige Norge har fundet saa mange pilespidser af skifer, som paa Jæderen, hvor forraadet af flint netop synes at have været rigere end paa noget andet sted, og at de ogsaa der fortrinsvis findes indblandet i de rige flintverkstedsfund.

I denne forbindelse kan det ogsaa fremhæves, at kun i et par kilometres afstand fra de store verkstedsplasser paa Bøleseter og Bølestrand i Flatanger, hvor rester af flint forekommer i ikke saa ringe antal sammen med en overveiende mængde af skifersager, har man paa Uran et rent flintverksted, hvor en større flade er

bedækket med rester af flint, uden at der hidtil vides at være fundet noget stykke af skifer paa denne plads. Forskjellen i karakter mellem disse nærliggende pladse maa vistnok rimeligst forklares ved en aldersforskjel. Men vi har dog ogsaa i denne plads, ligesaa vel som i andre kjendsgjæringer fra den samme bygd, formentlig et tydeligt tegn paa, at der her ikke kan have været mangel paa tilstrækkeligt materiale af flint, ialfald ikke til at tilvirke smaa pilespidser, som udgjør en saa stor del af skifersagerne paa Bøleseter og Bølestrand.

Det forekommer mig saaledes, at flere hensyn peger i den retning, at forholdet mellem skiferfundenes og flintfundenes udbredelse i landet ikke tilstrækkelig kan forklares alene af den forskjel- lige tilgang paa det ene eller det andet materiale i hver egn.

At redskaber af flint og af skifer til en vis tid har været brugt samtidig, maa vel ansees som bevist ved verkstedspladsene. Det bliver da et spørgsmaal, om ikke forekomsten af skiferspidser i de sydligste kystegne tilstrækkelig kan forklares som en følge af samfærdsel og samhandel imellem det sydligere og nordligere af landet. At en saadan handelsforbindelse maa have existeret baade i Norge og i Sverige i stenalderen har man flere beviser for. Fra Sverige kan nævnes det store fund af over 70 flintmeisler fra Skelefteå i Vesterbotten, langt nordenfor grændsen for flintredskabers almindelige forekomst, som uomtvisteligt maa være en paa stedet gjemt varebeholdning, som har været paa vandring søndenfra. I gravfundet fra Gothem ser prof. Montelius, som ovenfor nævnt, et bevis paa, at omvendt stenredskaber gennem samfærdsel er ført nordenfra sydover. Og naar der i Norge er fundet redskaber af flint af de almindelige sydlige typer, ikke alene i Ranen og ved Bodø, men ogsaa i Steigen, i Vaagan i Lofoten, i Sortland i Vesterdaalen og endog i Tromsøsundet nær Tromsø, er det utvivlsomt, at saadanne stykker er komne nordover gennem samfærdsel og handel. Og der kan i dette tilfælde neppe heller reises tvivl om, at dette maa være foregaaet i stenalderen, især naar man tager hensyn til fundet ved Bodø, hvor 2 flintmeisler fandtes sammen. Omvendt maa der gennem handel ogsaa kunne være ført

stenredskaber, som hørte hjemme i det nordlige Norge, sydover landet, særlig langs med kysten. Brugen af disse i egne, hvor deres tilvirkning ikke var opstaaet, kunde støttes ved, at man i oldtiden knyttede særegne forestillinger til vaaben af en vis art eller af en vis oprindelse. Deri synes det mig, at man kan finde den rimeligste forklaring, baade til at skiferpile forekommer paa de jæderske flintmarker, og at de kun findes som undtagelser i den øvrige masse. Og naar saadanne redskaber af sten først var bekendte, kunde det ikke ligge fjernt at efterligne dem paa steder, hvor skifer var forhaanden, men der var mangel paa flint.

Med hensyn til det ethnologiske spørgsmaal, som er knyttet til denne gruppe af oldsager, tør jeg ikke gaa nærmere ind paa dette. I sin almindelighed maa man vel erkjende, at udelukkende arkæologiske bevismidler er lidet tilstrækkelige til at afgjøre saadanne spørgsmaal, naar det arkæologiske materiale er af den art, som tilfældet er her. Det maa vistnok ansees for bevist, at omraadet for Lappernes udbredelse i Norge i historisk tid ikke kan have strakt sig længere sydover end i vore dage; at der tvertimod i de sidste par aarhundreder er foregaaet en fremrykning sydover (se Yngv. Nielsen, Geogr. Aarb. I). Der synes mig dog at være meget, som tyder paa, at i Trondhjems stift, ialfald nordenfor Trondhjemsfjorden, har Lapperne til sine tider holdt til nærmere kysten end nu. Det ligger endnu indenfor nutidens erindring, at Lapper har færdedes i fjeldene i Flatanger, og adskillige stedsnavne tyder paa, at de ogsaa har havt tilhold paa fjeldstrækningerne paa Fosenhalvøen, indenfor Bjørnør og Aafjorden. Ligesom de nomadiserende Lapper endnu søger bopæl for længere tid, dels paa fjeldet og dels paa kysten, idet de kun paa gennemreise farer igjennem de mellemliggende dalbygder, har det vel været ligesaa ogsaa i urgammel tid. Der synes mig saaledes ikke fra ethnografisk synspunkt at kunne være noget til hinder for at antage, at bopladsene i Bjørnør og Flatanger kan være levninger fra Lapper, og at det samme kan gjælde affaldsdyngen ved Stenkjær.

Under alle omstændigheder synes der ikke, efter hvad der hidtil foreligger, at kunne reises nogen berettiget indvending imod, at man for bekvemheds skyld betegner denne gruppe af oldsager

som en arktisk gruppe, eller endog at man bruger betegnelsen „arktisk stenalder“.

Det vilde være en tiltrækkende opgave at søge at udskille, efter former og arbejdsmaade, de stykker inden denne gruppe, som kunde tænkes at have en sydligere eller nordligere oprindelse, og da det i hvert fald er sikkert, at Lapperne har vedblevet at bruge disse redskaber af skifer længe, efterat stenalderen var afsluttet i det sydlige af Norge og Sverige, hvilke dele af fundene der kan henføres til denne fortsatte lappiske stenalder. Udsigterne til, at en saadan udskillelse kan lykkes, forekommer mig ikke netop meget lovende. Thi vistnok synes det i almindelighed, at f. ex. skiferspidserne fra de nordligste egne er mere undersætsige og brede og tildels af noget plumpere former. Men stykker af de samme former kan ogsaa findes langt sydpaa, medens meget smekre og slanke former forekommer langt nord (se den ovf. afbildede fra Beieren). Og høist forskjellige former findes paa samme boplads (jfr. de afbildede stykker fra Sandnessjøen).

Af utvivlsomt stor betydning maatte det være, om man overalt, hvor skifersager findes i lidt større antal, saaledes som det er skeet ved det af hr. Schetelig undersøgte fund paa Vespestad, ved geologernes hjælp kunde faa bestemt, om det benyttede materiale har været at finde i den egn, hvor fundet er gjort, og i modsat fald om muligt, hvor det hører hjemme.

The first section of the report discusses the general condition of the State, and the progress of the various departments. It mentions the state of the treasury, the condition of the public debt, and the state of the public works. It also mentions the state of the agriculture, the commerce, and the manufactures. The second section discusses the state of the education, the state of the public health, and the state of the public safety. The third section discusses the state of the public administration, the state of the public justice, and the state of the public order. The fourth section discusses the state of the public morals, the state of the public religion, and the state of the public opinion. The fifth section discusses the state of the public affairs, the state of the public relations, and the state of the public interests. The sixth section discusses the state of the public services, the state of the public works, and the state of the public buildings. The seventh section discusses the state of the public lands, the state of the public forests, and the state of the public waters. The eighth section discusses the state of the public minerals, the state of the public fisheries, and the state of the public hunting. The ninth section discusses the state of the public parks, the state of the public gardens, and the state of the public monuments. The tenth section discusses the state of the public libraries, the state of the public museums, and the state of the public galleries. The eleventh section discusses the state of the public theatres, the state of the public concerts, and the state of the public exhibitions. The twelfth section discusses the state of the public sports, the state of the public games, and the state of the public amusements. The thirteenth section discusses the state of the public games, the state of the public sports, and the state of the public amusements. The fourteenth section discusses the state of the public games, the state of the public sports, and the state of the public amusements. The fifteenth section discusses the state of the public games, the state of the public sports, and the state of the public amusements.